

มาให้ปฏิบัติกันอย่างน้อยหลายครั้ง ครั้งสุดท้ายที่จำเลยยังไม่ทันได้คืนทุนและกำไรให้ผู้เสียหายก็น่าจะเป็นเพราะถูกจับเสียก่อน ตามพฤติการณ์ดังนี้แสดงว่า ผู้เสียหายมุ่งเอาผลกำไรที่จำเลยขายของที่ซื้อมานั้นโดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าจำเลยจะได้ซื้อของนั้นมาจากที่ใด ดังนั้นแม้จำเลยจะบอกแก่ผู้เสียหายว่ามีสิทธิออกของจากสโมสรท่าเรือแต่ผู้เดียวซึ่งไม่เป็นความจริง และสโมสรท่าเรือไม่มีชื่อร้อยเอก ส. ที่รับผิดชอบในการออกของตามที่จำเลยอ้างก็ตาม ก็หาใช่เป็นข้อสำคัญที่จะถือว่าจำเลยหลอกลวงผู้เสียหายอันจะเป็นผิดฐานฉ้อโกงไม่ (ฎ.๒๓๐๓/๒๕๑๘)

๑๒.๓.๒ โดยการหลอกลวงทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอนหรือทำลาย เอกสารสิทธิ

คำว่า "เอกสารสิทธิ" ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑(๙) หมายความว่า "เอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการ ก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวนหรือระงับซึ่งสิทธิ" เช่น สัญญากู้ (ฎ.๑๖๗/๒๕๑๗) สัญญาจำนอง (ฎ.๑๙๖๒/๒๕๓๑) ตัวเครื่องบิน(ฎ.๑๕๐๘/๒๕๓๘) เป็นต้น ดังนั้น เอกสารอื่นที่ไม่ก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวนหรือระงับซึ่งสิทธิ ย่อมไม่เป็นเอกสารสิทธิ เช่น หนังสือมอบอำนาจ(ฎ.๔๓๘๑/๒๕๔๑, ฎ.๒๔๑๗/๒๕๒๐) ใบแต่งตั้งทนายความ (ฎ.๑๑๐๗/๒๕๐๙) คำร้องทุกข์(ฎ.๙๒๘/๒๕๐๖, ฎ.๒๗๒๐/๒๕๓๕) และคำฟ้อง (ฎ.๑๕๓๘/๒๕๑๖) เป็นต้น

- **หนังสือมอบอำนาจ** เป็นเอกสารธรรมดาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้มอบอำนาจ มอบหมายให้บุคคลอีกคนหนึ่งมีอำนาจจัดการทำนิติกรรมแทนผู้มอบอำนาจเท่านั้น ไม่เป็นเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการก่อตั้งสิทธิแต่อย่างใด จึงไม่เป็นเอกสารสิทธิตามความหมายแห่งกฎหมาย (ฎ.๔๓๘๑/๒๕๔๑)

- **คำร้องทุกข์** ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๓ นั้น ผู้เสียหายจะทำเป็นหนังสือหรือร้องด้วยปากก็ได้มีข้อสำคัญว่าต้องปรากฏชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องทุกข์ลักษณะแห่งความผิด ความเสียหายที่ได้รับและชื่อหรือรูปพรรณของผู้กระทำความผิดเท่าที่จะบอกได้ ลงวันเดือนปีและลายมือชื่อของผู้ร้องทุกข์ ถักร้องด้วยปากก็ให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้ และผู้บันทึกต้องลงลายมือชื่อในบันทึกด้วย คำร้องทุกข์จึงเป็นแต่เพียงคำบอกกล่าวแก่พนักงานสอบสวนเพื่อให้ดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเท่านั้น หาเป็นหลักฐานแห่งการก่อตั้งซึ่งสิทธิไม่ จึงมิใช่เอกสารสิทธิตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๙) เมื่อคำร้องทุกข์มิใช่เอกสารสิทธิตามกฎหมายแล้ว แม้ตามข้อเท็จจริงจะได้ความว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตหลอกลวงให้ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์เสียก็ดี ก็ย่อมลงโทษจำเลยฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ ไม่ได้ ข้อที่โจทก์กล่าวอ้างมาในฎีกาว่าเมื่อผู้เสียหายไปร้องทุกข์ก็มีเจตนามุ่งหมายที่จะดำเนินคดีกับผู้ต้องหาในทางแพ่งด้วยนั้น พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจดำเนินคดีในทางแพ่งให้แก่ผู้เสียหายคำร้องทุกข์จึงเป็นเพียงพยานหลักฐานอย่างหนึ่ง ซึ่งมิใช่หลักฐานแห่งการก่อตั้งซึ่งสิทธิเช่นกัน (ฎ.๙๒๘/๒๕๐๖)

- **ใบแต่งตั้งทนาย** เป็นเรื่องการแต่งตั้งทนายให้มีอำนาจว่าความ และดำเนินกระบวนการพิจารณาแทนคู่ความ มิใช่เอกสารเป็นหลักฐานแห่งการ ก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ จึงไม่เป็นเอกสารสิทธิตามมาตรา ๑(๙) การที่จำเลยหลอกลวงให้โจทก์เซ็นใบแต่งตั้งทนายให้ทำคำให้การแก้ต่างดำเนินคดีแทนโดยจำเลยกล่าวเท็จว่า โจทก์ถูกฟ้องเป็นจำเลยร่วมกับนาง จ.ในคดีแพ่งดำที่ ๔๗๗/๒๕๐๗ ซึ่งความจริงโจทก์ไม่ได้ถูกฟ้องด้วย โจทก์หลงเชื่อจึงเซ็นชื่อในใบแต่งตั้งทนายให้แก่จำเลยไป โจทก์เซ็นชื่อในใบแต่งตั้งทนายซึ่งมีข้อความตามแบบพิมพ์ใบแต่งตั้งทนาย โดยไม่ปรากฏข้อความนอกเหนือไปจากข้อความตามแบบพิมพ์ จึงไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๓๔๑, ๓๔๒ (ฎ.๑๑๐๗/๒๕๐๙ ประชุมใหญ่)

- คำฟ้อง จำเลยได้หลอกหลวงให้โจทก์หลงเชื่อและถอนฟ้องคดีล้มละลาย คำฟ้องคดีล้มละลายไม่ใช่เอกสารสิทธิ จำเลยก็ไม่ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกหลวงหรือบุคคลที่สาม โจทก์ถอนฟ้องไปจึงมิได้เป็นการถอนเอกสารสิทธิเพราะจำเลยหลอกหลวง การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง (ฎ.๑๕๓๘/๒๕๑๖)

- จำเลยหลอกหลวงผู้เสียหายให้หลงเชื่อลงลายมือชื่อในแบบพิมพ์เอกสารต่างๆ เกี่ยวกับสัญญาจำนองที่ดินและหนังสือเรื่องราวจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม แม้จะยังไม่ได้กรอกข้อความลงในเอกสารนั้น การกระทำของจำเลยถือได้ว่าเป็นการหลอกหลวงให้ผู้เสียหายทำเอกสารสิทธิแล้ว เพราะจำเลยอาจนำไปกรอกข้อความให้ครบถ้วนบริบูรณ์ว่าผู้เสียหายเจตนาทำสัญญาจำนองที่ดินได้ จำเลยจึงมีความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ (ฎ.๑๙๖๒/๒๕๓๑)

กรณีทรัพย์สินที่ได้ไปจากการหลอกหลวงเป็นของผู้หลอกหลวงเอง

ความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ บัญญัติว่า “...โดยการหลอกหลวงตั้งว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกหลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกหลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ..” โดยมีได้บัญญัติว่าทรัพย์สินที่ได้จากการหลอกหลวงต้องเป็นทรัพย์สินของผู้ถูกหลอกหลวงหรือบุคคลที่สาม เพียงแต่เป็นทรัพย์สินที่ได้ไปจากผู้ถูกหลอกหลวงหรือบุคคลที่สาม จึงมีปัญหาว่าหากเป็นทรัพย์สินของผู้หลอกหลวงเอง จะเป็นความผิดฐานฉ้อโกงหรือไม่ ได้มีแนวคิดอยู่ ๒ แนวทาง แนวทางหนึ่งเห็นว่าแม้มาตรา ๓๔๑ จะมีได้บัญญัติไว้โดยแจ้งชัดว่าทรัพย์สินที่ได้ไปจากการหลอกหลวงจะต้องเป็นของผู้ถูกหลอกหลวงหรือบุคคลที่สาม แต่การฉ้อโกงเป็นการได้ไปซึ่งกรรมสิทธิในทรัพย์สิน ดังนั้นจึงต้องเป็นการได้ไปซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น หากเป็นทรัพย์สินของผู้หลอกหลวงเอง ย่อมไม่มีความผิด เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๕๕/๒๕๒๙ และ ๖๐๙/๒๕๓๖ ส่วนอีกแนวเห็นว่า มาตรา ๓๔๑ บัญญัติไว้เพียงว่าโดยการหลอกหลวง ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกหลวงหรือบุคคลที่สาม ไม่จำกัดว่าต้องเป็นทรัพย์สินของผู้ถูกหลอกหลวงหรือบุคคลที่สาม ดังนั้นแม้ทรัพย์สินที่ได้ไปจะเป็นของผู้หลอกหลวงเอง ก็เป็นความผิดฐานฉ้อโกง เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๓๒/๒๕๑๗ และ ๒๗๐๕/๒๕๔๓ เป็นต้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๕๕/๒๕๒๙ จำเลยที่ ๒ ขายเครื่องจักรผลิตปุ๋ยเคมีซึ่งมีหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องจักรให้โจทก์ โจทก์ชำระราคาครบถ้วนและรับมอบเครื่องจักรแล้ว แต่ยังมีได้จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ซึ่งการโอนกรรมสิทธิ์ต้องจดทะเบียนให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. ๒๕๑๔ ด้วย ดังนั้นกรรมสิทธิ์ในตัวทรัพย์สินคือเครื่องจักรจึงยังไม่เปลี่ยนมือไปยังโจทก์ แม้จำเลยที่ ๒ ใช้ให้จำเลยที่ ๑ ไปพูดหลอกหลวงโจทก์เพื่อขอรับหนังสือสำคัญการจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เครื่องจักรและโจทก์หลงเชื่อมอบหนังสือดังกล่าวให้ไป การกระทำของจำเลยทั้งสองก็ไม่เข้าองค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกง เพราะหนังสือนั้นเป็นของจำเลยที่ ๒

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๐๙/๒๕๓๖ จำเลยกับพวกได้หลอกหลวงโจทก์ร่วมด้วยข้อความอันเป็นเท็จเพื่อให้ได้ไปซึ่งหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ ก.) ซึ่งเป็นของจำเลย และจำเลยนำมามอบให้โจทก์ร่วมยึดถือไว้เป็นประกันตามสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ดังกล่าวซึ่งโจทก์ร่วมได้ชำระราคาที่ดินให้จำเลยไปครบถ้วนแล้ว โดยจำเลยหลอกหลวงว่าจะนำหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปเป็นประกันที่ศาลโจทก์ร่วมหลงเชื่อจึงมอบหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้จำเลยไปความจริงจำเลยไม่ได้มีคดีที่ศาลและมีได้มีเจตนาจะนำหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปเป็นหลักประกันที่ศาล แต่เมื่อได้ความว่า

หนังสือรับรองการทำประโยชน์ยังเป็นของจำเลยเอง จึงยังไม่อาจถือว่าจำเลยได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากโจทก์ร่วม จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานฉ้อโกง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๐๕/๒๕๔๓ หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) ที่จำเลยมอบให้โจทก์เป็นประกันตามสัญญากู้ยืม โจทก์มีสิทธิที่จะยึดถือไว้จนกว่าจะได้รับชำระหนี้เสียก่อน และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) แม้เป็นเพียงกระดาษแผ่นเดียว ตามสภาพเป็นวัตถุมีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้จึงเป็นทั้งทรัพย์สินและทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๗, ๑๓๘ ฉะนั้น ถ้าหากจำเลยโดยทุจริตหลอกลวงโจทก์และการหลอกลวงนั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากโจทก์ก็เป็นความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ ได้เพราะความผิดนี้ไม่ได้จำกัดว่าผู้ที่ถูกหลอกลวงจะต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สิน แม้จะเป็นเจ้าหนี้มีสิทธิยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ ใครหลอกลวงให้เขาส่งทรัพย์สินนั้นก็อาจมีความผิดตามมาตรานี้ได้

๑๒.๔ กรณีที่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง ไม่ผิดฐานลักทรัพย์

ความแตกต่างระหว่างความผิดฐานฉ้อโกงกับความผิดฐานลักทรัพย์ คือ ความผิดฐานฉ้อโกงเป็นความผิดที่ประทุษร้ายต่อทรัพย์สินมีลักษณะสำคัญคือการใช้อุบายหลอกลวง และโดยการหลอกลวงนั้น เป็นผลให้ผู้กระทำได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สาม หรือโดยการหลอกลวงนั้นทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ จึงเห็นได้ว่าความผิดฐานฉ้อโกงเป็นเรื่องที่เจ้าของทรัพย์สินได้อนุญาตหรือเต็มใจให้ทรัพย์สินไปเพราะผู้กระทำผิดใช้อุบายหลอกลวงอันเป็นผลให้หลงเชื่อและมอบทรัพย์สินให้โดยสมัครใจที่สละการครอบครองทรัพย์สินให้ผู้หลอกลวงเพราะผลจากการถูกฉ้อโกง ส่วนความผิดฐานลักทรัพย์ เป็นการเอาทรัพย์สินไปจากความครอบครองของเจ้าของทรัพย์สินโดยพลการในลักษณะเป็นการทำร้ายกรรมสิทธิ์และการครอบครองของเจ้าของทรัพย์สิน โดยเจ้าของทรัพย์สินไม่ประสงค์จะสละกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในทรัพย์สิน และไม่ยินยอมให้เอาทรัพย์สินไป แต่ถูกแย่งเอาไป

- การกระทำที่จะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ จะต้องเป็นการเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปโดยพลการโดยทุจริต มิใช่ได้ทรัพย์สินเพราะผู้อื่นยินยอมมอบให้เนื่องจากถูกหลอกลวง การที่ผู้เสียหายยินยอมส่งมอบรถจักรยานยนต์ของกลางให้แก่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เนื่องจากถูกจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ หลอกลวงให้ทำสัญญาเช่าซื้อและสัญญาค้ำประกัน จึงมิใช่เป็นการเอารถจักรยานยนต์ของกลางไปโดยพลการโดยทุจริตอันจะเป็นความผิดฐานพยายาลักทรัพย์ หากแต่เป็นการได้รถจักรยานยนต์ของกลางไป โดยการหลอกลวงผู้เสียหายโดยทุจริตว่าจะปฏิบัติตามสัญญาเช่าซื้อรถจักรยานยนต์ที่ทำไว้กับผู้เสียหาย ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ไม่มีเจตนาที่จะผูกพันตามสัญญาเช่าซื้อและสัญญาค้ำประกันเพียงแต่อาศัยการหลอกลวงผู้เสียหายให้ทำสัญญาดังกล่าว เพื่อเป็นช่องทางให้ได้รับรถจักรยานยนต์ของกลางนำไปขายโดยมีจำเลยที่ ๓ ร่วมรู้เห็นและนำรถจักรยานยนต์ของกลางไปขายให้จำเลยที่ ๔ การกระทำของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๓ เป็นตัวการร่วมกันกระทำ ความผิดฐานฉ้อโกง (ฎ.๕๒๒๘/๒๕๕๔)

- การกระทำที่จะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ จะต้องเป็นการเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปโดยพลการโดยทุจริต มิใช่ได้ทรัพย์สินไปเพราะผู้อื่นยินยอมมอบให้เนื่องจากถูกหลอกลวง เมื่อจำเลยจัดทำใบเบิกเงินตราองจ่ายอ้างว่ามีค่าใช้จ่ายไม่ตรงตามความเป็นจริง จึงมิใช่เอาเงินของโจทก์ร่วมไปโดยพลการโดยทุจริตอันจะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ หากแต่เป็นการหลอกลวงพนักงานและกรรมการของโจทก์ร่วมด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จในใบเบิกเงินตราองจ่ายว่าต้องนำเงินไปชำระค่าใช้จ่ายดังกล่าว การอนุมัติให้จำเลยเบิกเงินไปเกิด

จากการที่พนักงานและกรรมการของโจทก์ร่วมหลงเชื่อข้อความในเอกสาร จึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกง (ฎ.๓๙๔/๒๕๕๓)

- โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๕ (๗) ศาลฎีกาพิพากษาว่าผู้เสียหาย นำสร้อยคอไปจำหน่าย เจ้าของร้านทองผู้รับจำหน่ายได้ออกหลักฐานให้ผู้เสียหายตามเอกสารหมายเลข จ.๑ ว่า เป็นการ “ขายฝาก” โดยมีกำหนดไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝากคืนภายใน ๑ เดือน **กรรมสิทธิ์และการครอบครองสร้อยคอที่รับจำหน่ายไว้จึงตกอยู่แก่เจ้าของร้านทองผู้รับจำหน่ายจนกว่าผู้เสียหายจะไถ่คืน** ดังนั้น การที่จำเลยนำเอกสารหมายเลข จ.๑ ไปขอไถ่สร้อยคอของผู้เสียหายจากผู้รับจำหน่ายโดยไม่แสดงออกให้แจ้งชัดว่าตัวไถ่ไม่ใช่ของตน เป็นเหตุให้ผู้รับจำหน่ายหลงเชื่อว่าเป็นเจ้าของที่แท้จริง จึงได้ส่งมอบกรรมสิทธิ์และการครอบครองสร้อยคอของผู้เสียหายให้จำเลยไป เป็นการกระทำโดยมีเจตนาทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงดังกล่าวนี้ ได้ไปซึ่งทรัพย์สินของผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ (ฎ.๕๓๑๙/๒๕๕๗)

- จำเลยทั้งสามกับ ย. ทำที่ขอซื้อผ้าจากโจทก์ร่วม โดยหลอกให้โจทก์ร่วมขนผ้าขึ้นรถแล้วบอกว่าจะชำระค่าผ้าก่อน ๒๐,๐๐๐ บาท ส่วนที่เหลือให้ตามไปเก็บจาก ย. เมื่อบุตรสาวของโจทก์ร่วมร้องไห้กรียาของโจทก์ร่วมเข้าไปดูแลบุตรสาวภายในร้าน จำเลยทั้งสามกับ ย. ก็พากันนำรถบรรทุกผ้าออกไปจากร้านทันที จำเลยทั้งสามกับ ย. **มีเจตนาทุจริตหลอกลวงให้โจทก์ร่วมหลงเชื่อว่าจะซื้อผ้ามาแต่ต้นด้วยการวางแผนการเป็นขั้นตอนและไม่มีเจตนาจะใช้ราคาผ้าเลย** จึงเป็นความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑,๘๓ มีใช้หลักทรัพย์ดังที่โจทก์ฟ้อง(ฎ.๖๓๓/๒๕๕๖)

- จำเลยซึ่งเป็นลูกจ้างของบริษัทเอก - ซัยดีสทริบิวชั่น ซิสเทม จำกัด ผู้เสียหายได้เปลี่ยนเอาป้ายราคา โคมไฟตั้งโต๊ะของกลางซึ่งติดราคา ๑,๗๘๕ บาท ออก แล้วนำป้ายราคาโคมไฟอื่นซึ่งติดราคา ๑๓๔ บาท มาติดแทนแล้วมอบให้จำเลยที่ ๒ ในคดีหมายเลขแดงที่ ๕๓๔๓/๒๕๓๘ ของศาลชั้นต้นนำไปชำระราคาแก่พนักงานเก็บเงินของผู้เสียหายเป็นเหตุให้พนักงานเก็บเงินของผู้เสียหายรับเงินชำระราคาโคมไฟตั้งโต๊ะของกลางไว้เพียง ๑๓๔ บาท แล้วมอบโคมไฟตั้งโต๊ะของกลางให้พวกจำเลยดังกล่าวไปปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์มีว่า การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานลักทรัพย์หรือไม่ ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่ เห็นว่า **การกระทำที่จะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ จะต้องเป็นการเอาทรัพย์ของผู้อื่นไปโดยพลการโดยทุจริตมิใช่ได้ทรัพย์ไปเพราะผู้อื่นยินยอมมอบให้เนื่องจากถูกหลอกลวง** การที่จำเลยเปลี่ยนเอาป้ายราคาโคมไฟตั้งโต๊ะของกลางซึ่งติดราคา ๑,๗๘๕ บาท ออก แล้วนำป้ายราคาโคมไฟอื่นซึ่งติดราคา ๑๓๔ บาท มาติดแทน แล้วมอบให้พวกของจำเลยนำไปชำระราคาแก่พนักงานเก็บเงินของผู้เสียหาย จึงมิใช่เอาโคมไฟตั้งโต๊ะของกลางไปโดยพลการโดยทุจริต อันจะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ หากแต่เป็นการหลอกลวงพนักงานเก็บเงินของผู้เสียหายโดยทุจริต โดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จว่า ราคาโคมไฟตั้งโต๊ะของกลางมีราคา ๑๓๔ บาท พนักงานเก็บเงินของผู้เสียหายหลงเชื่อยินยอมมอบโคมไฟตั้งโต๊ะของกลางให้จำเลย โดยรับเงินจากจำเลยไว้เพียง ๑๓๔ บาท อันเป็นความผิดฐานฉ้อโกง ที่โจทก์ฎีกาว่า จำเลยเพียงแต่นำป้ายราคาโคมไฟอื่นที่ติดราคา ๑๓๔ บาท มาติดแทนที่ป้ายราคาที่เป็นจริงของโคมไฟตั้งโต๊ะของกลาง เป็นเพียงอุบายเพื่อให้ได้โคมไฟตั้งโต๊ะของกลางมิได้มีเจตนาแสดงข้อความอันเป็นเท็จนั้น เห็นว่า **การกระทำของจำเลยดังกล่าวเป็นการแสดงข้อความอันเป็นเท็จอยู่ในตัว** และจำเลยกระทำโดยมีเจตนาหลอกลวงพนักงานเก็บเงินของผู้เสียหายให้ยินยอมมอบโคมไฟตั้งโต๊ะของกลางให้จำเลยแล้วหาใช้ไม่มีเจตนาแสดงข้อความอันเป็นเท็จดังที่โจทก์ฎีกาไม่ (ฎ.๖๘๙๒/๒๕๕๒ ประชุมใหญ่) ต่างจากกรณีที่จำเลยเอาทรัพย์หลายรายการใส่ในกล่องกระดาษใส่พัสดุ และนำผ่านเครื่องเก็บเงินของผู้เสียหายและชำระ

ราคาสินค้าเท่ากับราคาค่าพัสดุ ๓ เครื่อง ซึ่งมีราคาน้อยกว่าราคาสินค้าในกล่องกระดาษดังกล่าวที่จำเลยลักไป อันเป็นการใช้วิธีการบิดเบือนผู้เสียหายเพื่อจะเอาทรัพย์สินไปโดยไม่ต้องชำระเงิน จึงเป็นการลักทรัพย์โดยใช้กลอุบาย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๕/๒๕๔๒)

- จำเลยทั้งสองมีเจตนาทุจริตหลอกลวงผู้เสียหายเพียงเพื่อจะเติมน้ำมันรถจักรยานยนต์โดยไม่ชำระราคาเท่านั้น การที่จำเลยที่ ๒ ถูกลูกกลม ๆ ซึ่งฟังไม่ได้ว่าเป็นลูกกระเบิดหรือไม่ และจำเลยที่ ๒ บอกกับภริยาผู้เสียหายเมื่อถูกทวงให้ชำระราคาน้ำมันว่า "เงินไม่มี มีแต่ไอ้เนื้อเอาไหม" ก็เป็นวิธีการที่จะใช้แสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานฉ้อโกง (ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕๔/๒๕๑๑) หาใช่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ไม่ (ฎ.๒๕๘๑/๒๕๒๙)

- จำเลยเข้าไปซื้อสบู่ในร้านผู้เสียหาย ๑ ก้อนราคา ๓ บาท จำเลยส่งธนบัตร ๑๐๐ บาท ให้ไปผู้เสียหายทอนให้ ๙๗ บาท ต่อมาจำเลยไม่ต้องการสบู่ขอเงินคืน โดยยื่นสบู่และเงินทอนให้ไป ๔๗ บาท ฉวยโอกาสเก็บเงิน ๕๐ บาทไว้ ผู้เสียหายรับเงินคืนไปโดยไม่ได้นับและคืนธนบัตร ๑๐๐ บาท ให้แก่จำเลย จำเลยรับเงินแล้วรีบออกจากร้านไป เห็นได้ว่า เจตนาของจำเลยต้องการเงินจำนวนหนึ่งจากเจ้าทรัพย์ โดยใช้อุบายทำที่ว่าจะซื้อสบู่ด้วยการชำระเงินด้วยธนบัตร ๑๐๐ บาทเพื่อเจ้าทรัพย์จะได้ทอนเงินปลิกให้ เมื่อได้เงินทอนแล้วก็บอกเลิกไม่ซื้อสบู่และขอธนบัตร ๑๐๐ บาท คืน โดยคืนเงินทอนให้แก่เจ้าทรัพย์ แต่ฉวยโอกาสทุจริตยึดเอาเงินทอนไว้ ๕๐ บาท การซื้อสบู่เป็นฉากบังหน้าอันเป็นเท็จเพื่อหลอกลวงให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สินคือเงินส่วนหนึ่งที่เจ้าทรัพย์ทอนให้เพราะหลงเชื่อในการหลอกลวงนั้น การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกง (ฎ.๑๕๑๔/๒๕๐๘)

- จำเลยหลอกลวงว่าสามารถทำธนบัตรฉบับเดียวให้เป็นสองฉบับได้ เจ้าทรัพย์หลงเชื่อจึงเอาธนบัตรมาให้จำเลยทำพิธีจำเลยเอาเข้าไปในห้องแล้วส่งหีบออกมาใบหนึ่ง บอกว่าธนบัตรใส่ไว้ในหีบนั้นแล้วห้ามเปิดหีบอีกสองวันจึงจะเปิดได้ เจ้าทรัพย์ก็กลับไป ต่อมาปรากฏว่าเงินในหีบนั้น จำเลยเอาไปหมดเสียแล้ว ดังนี้ตัดสินว่าเจ้าทรัพย์หลงเชื่อคำกล่าวเท็จหลอกลวงของจำเลยจนปล่อยให้จำเลยทำอะไรแก่ธนบัตรนั้นได้ตามชอบใจ จนกระทั่งจำเลยพาธนบัตรหนีไป เจ้าทรัพย์เพิ่งทราบในภายหลัง หหมดโอกาสที่จะติดตามได้ทันที พฤติการณ์เหล่านี้แสดงให้เห็นความมกมายของเจ้าทรัพย์อย่างชัดเจน คงไม่ระแวงการทุจริตของจำเลย จึงมิได้ควบคุมธนบัตรนั้นอย่างที่ตนเป็นผู้ยึดถือ สันนิษฐานได้ว่าเจ้าทรัพย์ได้สละการครอบครองธนบัตรให้แก่จำเลยเริ่มตั้งแต่ตนหลงเชื่ออุบายทุจริตของจำเลยแล้ว การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานฉ้อโกงไม่ใช่ความผิดฐานลักทรัพย์ (ฎ.๒๕๙-๒๖๐/๒๕๘๘)

๑๒.๕ กรณีที่ไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง แต่เป็นผิดฐานลักทรัพย์

- พฤติการณ์ของจำเลยที่เอาสุราต่างประเทศของกลางใส่ไว้ในลังน้ำปลาแล้วใช้สกอตเทปปิดลังไว้โดยนำลังน้ำปลาอีกใบหนึ่งมาวางทับ จากนั้นจึงนำไปชำระเงินนั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตที่จะเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายไปตั้งแต่แรกแล้ว การที่จำเลยนำลังน้ำปลาซึ่งมีสุราต่างประเทศซุกซ่อนอยู่ภายในไปชำระราคาเท่ากับราคาน้ำปลาจนพนักงานแคชเชียร์มอบลังน้ำปลาทั้งสองลังให้จำเลยไปเป็นเพียงกลอุบายเพื่อให้บรรลุผล คือ การเอาสุราต่างประเทศของกลางของผู้เสียหายไปโดยทุจริตเท่านั้น พนักงานแคชเชียร์ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้เสียหายมิได้มีเจตนาส่งมอบการครอบครองสุราต่างประเทศให้แก่จำเลย การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ตามฟ้อง หาใช่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง (ฎ.๓๙๓๕/๒๕๕๓)

- จำเลยที่ ๑ เป็นลูกจ้างธนาคารโจทก์ร่วมสาขาพะเยา ตำแหน่งเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวก และเป็นผู้ควบคุมเงินฝากไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทและมีอำนาจอนุมัติให้ถอนเงินในวงเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท จำเลย

ที่ ๒ เดิมเป็นลูกค้าของโจทก์ร่วมเปิดบัญชีสะสมทรัพย์ที่สาขาสะพานใหม่ตอนเมือง จำเลยที่ ๒ ได้โอนเงินฝากดังกล่าวซึ่งมีเงินต้น ๑๒,๐๑๕.๖๖ บาท และดอกเบี้ย ๓๙.๘๒ บาท ไปฝากต่อที่สาขาพะเยา จำเลยที่ ๑ ได้อนุมัติให้จำเลยที่ ๒ เปิดบัญชีได้ และจำเลยที่ ๑ ได้บันทึกบัญชีจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท และต่อมาถอนอีก ๒๐๒,๐๐๐ บาท โดยจำเลยที่ ๑ เป็นผู้ลงลายมืออนุมัติการกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นการหลอกลวงให้โจทก์ร่วมหลงเชื่อว่าจำเลยที่ ๒ มีเงินฝากในบัญชีคือดอกเบี้ยมากกว่าความเป็นจริง **มิใช่การหลอกลวงให้โจทก์ร่วมส่งมอบเงินให้แก่จำเลยทั้งสอง** จึงไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง แต่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ (ฎ.๓๑๖๒/๒๕๓๖)

- การที่ผู้เสียหายเอาเงินออกมาเพื่อร่วมทำธนบัตรปลอมด้วยความเชื่อตามที่จำเลยกับพวกหลอกลวง โดยผู้เสียหายยังครอบครองยึดธนบัตรเหล่านั้นอยู่ แล้วจำเลยกับพวกได้ใช้อุบายเอาธนบัตรเหล่านั้นของผู้เสียหายไปโดยผู้เสียหายมิได้ส่งมอบให้ นั้น เป็นการกระทำผิดฐานลักทรัพย์ (ฎ.๓๑๕๐/๒๕๒๒)

- ผู้เสียหายทำปากกาของตนตกอยู่ในบริเวณร้านขายกาแฟที่ผู้เสียหายขายขนมอยู่ แม้ผู้เสียหายจะได้ออกไปขายขนมที่อื่นซึ่งห่างออกไปเพียงประมาณ ๑ เส้น เป็นเวลาไม่เกิน ๕ นาที เมื่อรู้ว่าปากกาหายก็รีบกลับไปค้นหาและสอบถาม ได้ความจากชายคนหนึ่งว่าเป็นผู้เก็บปากกานั้นได้และได้ถามหาเจ้าของแล้ว จำเลยอ้างว่าเป็นเจ้าของ ชายคนนั้นจึงมอบปากกาให้จำเลยไป ผู้เสียหายจึงไปถามจำเลยจำเลยปฏิเสธ เช่นนี้ **ถือว่ามีทรัพย์ยังอยู่ในความยึดถือของผู้เสียหาย มิใช่ทรัพย์ตกหายกรณีที่ผู้อื่นเก็บได้มิใช่จะทำให้ความยึดถือของผู้เสียหายขาดตอนไป** เมื่อจำเลยเอาไปจากผู้อื่นโดยรู้ว่าจะไม่ใช่ของตน จึงเป็นการเอาทรัพย์ของผู้เสียหายไปโดยทุจริต ต้องด้วยความผิดฐานลักทรัพย์ มิใช่ความผิดฐานฉ้อโกง (ฎ.๒๐๗/๒๕๑๒)

- จำเลยได้เสียกับบุตรสาวผู้เสียหายแล้วพากันมาอยู่บ้านผู้เสียหายได้ ๗-๘ วัน จำเลยบอกผู้เสียหายว่าจะไปซื้อข้าวสารมาเก็บไว้กินในฤดูทำนา รุ่งขึ้นจำเลยเอาโคของผู้เสียหายเทียมเกวียนจะไปซื้อข้าวสาร ภริยาผู้เสียหายไปกับจำเลยด้วย เมื่อถึงที่หมายจำเลยปลดโคจากเกวียนแล้วแยกไป ต่อมาไม่นานจำเลยกลับมาถามภริยาผู้เสียหายว่า โคกินน้ำแล้วหรือยังประเดี๋ยวข้าวสารจะมาแล้ว ภริยาผู้เสียหายว่ายัง จำเลยจึงนำโคไปอ้างว่าจะนำไปให้กินน้ำ แล้วก็นำโคไปขายเสีย พร้อมทั้งมอบตัวพิมพ์รูปพรรณโคให้ผู้ซื้อไปด้วยดังนี้ พฤติการณ์ของจำเลยสื่อให้เห็นความทุจริตของจำเลยตั้งแต่ลอบเอาตัวพิมพ์รูปพรรณไปแล้ว เมื่อพิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างจำเลยกับผู้เสียหายฉันทลูกเขยพ่อตาแม่ยาย จำเลยอาจจะเอาโคไปใช้ได้ตามผลการของจำเลยโดยการวิสาสะ หากจำต้องขออนุญาตหรือรับความยินยอมดังเช่นบุคคลอื่นไม่ แต่การที่จำเลยใช้อุบายหลอกลวงผู้เสียหายและภริยานั้น **มิใช่เพื่อให้ผู้เสียหายและภริยายอมส่งมอบโคให้จำเลยหากเป็นแต่เพียงอุบายในการที่จำเลยจะพาโคไปได้แนบเนียนขึ้นเท่านั้น** การที่จำเลยเอาโคไปหาใช้ผลโดยตรงจากการหลอกลวงไม่จำเลยจึงมีผิดฐานลักทรัพย์ มิใช่ฐานฉ้อโกง (ฎ.๘๔๘/๒๕๐๗)

- จำเลยกับพวกได้พูดขอลองกำลังม้ากับเจ้าของม้าอ้างว่าเพื่อนของจำเลยจะซื้อ เจ้าของม้ายังไม่ทันอนุญาต จำเลยยัดเยียดบังเหียนให้เพื่อนของจำเลยขี่ม้านั้นหลบหนีไปต่อหน้า ดังนี้ **สิทธิครอบครองยังอยู่กับเจ้าของม้าตลอดเวลา** จึงไม่ใช่ฉ้อโกงแต่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์(ฎ.๗๙๑/๒๕๐๒)

ความผิดฐานผู้สนับสนุนการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง

- ข้อเท็จจริงในทางพิจารณาได้ความว่า ตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุและขณะเกิดเหตุไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสองกระทำการใดๆ อันมีลักษณะร่วมกับ ว. หลอกลวง ท. กับโจทก์ร่วม และในวันที่ ท. รับเงินจำนวน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ของโจทก์ร่วมไว้และส่งมอบให้แก่ ว. ในเวลาต่อมา นั้น จำเลยทั้งสองเพียงช่วย ว. นับเงินดังกล่าวและกลับออกไปพร้อมกับ ว. โดยไม่ปรากฏพฤติกรรมของจำเลยทั้งสองที่จะคิดเห็นได้ว่าจำเลยทั้งสองมีส่วนเกี่ยวข้องรู้เห็นแนะนำชักพา ช่วยพุดสนับสนุนหรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการช่วยเหลือ หรือให้

ความสะดวกก่อนหรือขณะที่ ท. ส่งมอบเงินของโจทก์ร่วมแก้ว. จำเลยทั้งสองยอมไม่มีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงตามความในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ (ฎ.๕๙๙-๖๐๐/๒๕๔๓)

๑๒.๖ การกระทำความผิดเดียว ผิดกฎหมายหลายบท

- การกระทำความผิดฐานหลอกลวงคนหางานว่าสามารถหางานในต่างประเทศได้จะเป็นความผิดกรรมเดียวหรือหลายกรรมต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำที่มีเจตนารมณ์กระทำเพื่อให้เกิดผลต่อผู้เสียหายเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้งมิได้พิจารณาจากจำนวนของผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงแต่ละคนเพียงอย่างเดียว เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าจำเลยกับพวกเดินทางไปที่บ้านของผู้เสียหายที่ ๑ และพบกับผู้เสียหายทั้งสี่ โดยจำเลยกับพวกพูดชักชวนให้ผู้เสียหายทั้งสี่ไปทำงานในโรงงานขนมปังที่ประเทศนิวซีแลนด์จะมีรายได้เดือนละ ๓๐,๐๐๐ บาท จำเลยกับพวกได้รับใบอนุญาตจัดหางานให้คนหางานไปทำงานในต่างประเทศสามารถพาผู้เสียหายทั้งสี่ไปทำงานดังกล่าวได้ โดยผู้เสียหายทั้งสี่จะต้องเสียค่าใช้จ่ายคนละ ๑๕๐,๐๐๐ บาท และผู้เสียหายทั้งสี่หลงเชื่อตามที่จำเลยกับพวกหลอกลวง ซึ่งเป็นการหลอกลวงต่อผู้เสียหายทั้งสี่ในวันเวลาและสถานที่เดียวกันอันเป็นคราวเดียวกัน การกระทำของจำเลยจึงเป็นกรรมเดียว (ฎ.๑๔๗๒/๒๕๕๐)

ความผิดฐานฉ้อโกง ปลอมเอกสารสิทธิ และใช้เอกสารสิทธิปลอม เป็นการกระทำโดยมีเจตนาเดียวจึงเป็นการกระทำความผิดเดียว ผิดกฎหมายหลายบท ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ (ฎ.๑๙๖๒/๒๕๓๑, ฎ.๓๕๕๙/๒๕๕๐) แต่ความผิดฐานมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งธนบัตรรัฐบาลต่างประเทศปลอมและฉ้อโกงเป็นความผิดสองกรรม (ฎ.๑๘๕๗/๒๕๔๓)

- จำเลยปลอมหนังสือเดินทางของประเทศอังกฤษและใช้หนังสือเดินทางปลอมอ้างแสดงเป็นหลักฐานต่อธนาคาร ก. ในการเปิดบัญชีเงินฝากสะสมทรัพย์ชื่อเจ้าของบัญชี นายแนท เวสต์แบงค์ (NAT WESTBANK) เพื่อหลอกลวงให้ผู้อื่นหลงเชื่อว่าจะหากไอนเงินเข้าฝากในบัญชีที่เปิดไว้ นี้ จะได้รับดอกเบี้ยร้อยละ ๘ ต่อปี เป็นเหตุให้ผู้เสียหายหลงเชื่อไอนเงินเข้าบัญชีที่จำเลยเปิดไว้ดังกล่าว การกระทำของจำเลยก็เพื่อเจตนาเพียงประการเดียวก็คือเพื่อฉ้อโกงเงินจากผู้เสียหาย จึงเป็นการกระทำความผิดกรรมเดียว แต่ผิดกฎหมายหลายบท (ฎ.๒๑๐/๒๕๔๗)

- การที่จำเลยขอกู้ยืมเงินจากผู้เสียหาย โดยหลอกลวงว่าจำเลยเป็นเจ้าของที่ดินซึ่งมีบ้านปลูกอยู่ ๑ หลัง มีราคารวมกันประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ บาทและบ้านดังกล่าวได้ให้ผู้อื่นเช่าได้ค่าเช่าเดือนละ ๒,๐๐๐ บาท ซึ่งความจริงไม่มีบ้านปลูกอยู่ในที่ดินและที่ดินมีราคาไม่เกิน ๘๐,๐๐๐ บาท ผู้เสียหายหลงเชื่อจึงให้จำเลยกู้ยืมเงินไป ๔๘๐,๐๐๐ บาท และรับจำนองที่ดินของจำเลยเป็นประกันเงินกู้ ต่อมาโดยการหลอกลวงของจำเลย ผู้เสียหายได้ยอมรับเอาที่ดินดังกล่าวหักลบหนี้กับเงินกู้ยืมโดยจดทะเบียนไถ่ถอนจำนองบ้านและที่ดิน แล้วทำเป็นสัญญาซื้อขายระหว่างผู้เสียหายกับจำเลย ทำให้จำเลยหลุดพ้นจากหนี้สินทั้งหมด การกระทำของจำเลยในครั้งหลังมิได้มีการกล่าวข้อความหลอกลวงใด ๆ ขึ้นใหม่เป็นเพียงผลต่อเนื่องจากการกระทำครั้งแรกโดยมีเจตนาอันเดียวกันเพื่อให้ได้รับเงินที่กู้ยืมไปจากผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยถึงจะต่างวาระกันก็เป็นความผิดกรรมเดียว (ฎ.๓๖๗๗/๒๕๔๒)

การกระทำความผิดหลายกรรม

- โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองแยกเป็น ๓ ข้อ คือ ก, ข และ ค การกระทำตามที่บรรยายฟ้องมาแต่ละข้อ เป็นความผิดสำเร็จในตัวเอง สำหรับความผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจรตามฟ้องข้อ ก และ ข นั้น จำเลยทั้งสองรับสารภาพฐานรับของโจร ความผิดฐานรับของโจรสำเร็จเมื่อจำเลยทั้งสองรับเอาบัตรเครดิตของธนาคาร ย. ซึ่งออกให้แก่ ด. ไว้ โดยจำเลยทั้งสองรู้อยู่แล้วว่าบัตรเครดิตดังกล่าวได้มาจากการลักทรัพย์ โจทก์ฟ้องในข้อ ค.ว่าหลังจากกระทำความผิดตามฟ้องข้อ ก และ ข แล้วจำเลยทั้งสองได้นำบัตรเครดิตของธนาคาร ย. ซึ่งออกให้แก่ ด. ไปซื้อสินค้าที่ร้าน ซ. โดยร่วมกันหลอกลวงพนักงานขายว่าจำเลยที่ ๑ ชื่อ ด. จำเลยทั้งสองได้ชำระราคาสินค้าด้วยบัตรเครดิตดังกล่าว โดยจำเลยที่ ๑ ปลอมลายมือชื่อของ ด. ลงในเอกสารสิทธิบันทึกการขายในช่องลายมือชื่อผู้ถือบัตร แล้วจำเลยทั้งสองร่วมกันส่งมอบบันทึกการขายดังกล่าวแก่พนักงานขายของร้าน ซ. การกระทำของจำเลยทั้งสองตามฟ้องข้อ ค. เป็นคนละวาระกันกับการกระทำความผิดฐานรับของโจร ทั้งทรัพย์ที่ได้จากการกระทำผิดก็แตกต่างกัน กล่าวคือทรัพย์ที่ได้จากการกระทำผิดฐานรับของโจร เป็นบัตรเครดิต ส่วนทรัพย์ที่ได้จากการกระทำผิดในฟ้องข้อ ค. เป็นสินค้าที่จำเลยทั้งสองซื้อจากร้าน ซ. คือ โทรศัพท์มือถือและเครื่องเล่นวีดีโอเทป ฉะนั้น การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นความผิดหลายกรรม หาใช่กรรมเดียวไม่ (ฎ.๒๗๖๖/๒๕๔๖)

๑๒.๗ กรณีจำเลยให้การรับสารภาพต่อศาลแล้ว จะขอเปลี่ยนเป็นปฏิเสธไม่ได้

ในระหว่างการดำเนินกระบวนการพิจารณาตีความผิดฐานฉ้อโกง ผู้เสียหายและจำเลยอาจตกลงเรื่องค่าเสียหายกันได้โดยตกลงให้จำเลยผ่อนชำระ โดยจำเลยให้การรับสารภาพต่อศาล และศาลจำหนายคดีจากสารบบความเพื่อให้จำเลยผ่อนชำระค่าเสียหายตามที่ตกลงกัน หากจำเลยไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงก็ให้โจทก์แถลงศาลให้ยกคดีขึ้นพิจารณาต่อไป ในกรณีที่จำเลยไม่ผ่อนชำระตามข้อตกลงและศาลยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ หากศาลเห็นว่าจำเลยไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง ศาลก็สามารถพิพากษาลงโทษจำเลยได้ทันที แต่บางกรณีจำเลยอาจขอถอนคำให้การเดิมที่ให้การรับสารภาพ และขอให้การใหม่เป็นปฏิเสธ ในกรณีเช่นนี้ พนักงานอัยการควรแถลงคัดค้านต่อศาลมิให้อนุญาตให้จำเลยแก้คำให้การเพราะไม่มีเหตุอันสมควรและเป็นการประวิงคดี ซึ่งศาลก็จะไม่อนุญาตให้จำเลยแก้คำให้การ และพิพากษาลงโทษจำเลยตามคำรับสารภาพได้

- จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพโดยทนายความจำเลยทั้งสองเป็นผู้จัดทำคำให้การให้ และศาลชั้นต้นได้สอบถามจำเลยทั้งสองพร้อมบันทึกไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณา ประกอบกับจำเลยทั้งสองแถลงว่าประสงค์ที่จะเจรจาเรื่องยอดหนี้ในส่วนแบ่งและขอผ่อนชำระเงินให้ผู้เสียหาย ขอให้หนดพร้อม ต่อมาผู้เสียหายกับจำเลยทั้งสองตกลงกันโดยผู้เสียหายเรียกชดเชยค่าเสียหายจากจำเลยทั้งสองเป็นเงิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท จำเลยทั้งสองขอเวลาหาเงินมาชำระให้ผู้เสียหายสักระยะหนึ่ง ศาลชั้นต้นอนุญาต แต่เมื่อถึงวันนัดจำเลยทั้งสองไม่ชำระเงินให้ผู้เสียหายตามที่ตกลงกันไว้ เมื่อกระบวนการพิจารณากระทำในศาลโดยเปิดเผย จึงเป็นการให้การรับสารภาพด้วยความสมัครใจและมีได้สำคัญผิด เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพโดยไม่สมัครใจ จึงไม่อาจยกเป็นข้อต่อสู้ได้ แม้จำเลยทั้งสองจะให้การหรือไม่เป็นสิทธิของจำเลยทั้งสองก็ตาม แต่เมื่อจำเลยทั้งสองให้การต่อศาลแล้ว การขอแก้คำให้การจำเลยทั้งสองสามารถกระทำได้ต่อเมื่อมีเหตุอันสมควรตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๓ วรรคสอง มิใช่เป็นไปตามอำเภอใจของจำเลยทั้งสอง อีกทั้งเป็นดุลพินิจของศาล ถ้าเห็นสมควรจึงอนุญาตให้แก้ได้ การที่จำเลยทั้งสองยื่นคำให้การใหม่ เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๕ โดยขอถอนคำให้การเดิมที่ให้การรับสารภาพและให้การใหม่เป็นปฏิเสธฟ้องโจทก์ ซึ่งมีผลเป็นการแก้คำให้การหลังจากที่ได้ให้การรับสารภาพและตกลงกับผู้เสียหายได้แล้ว โดยอ้างเหตุว่าจำเลยทั้งสองไม่ได้กระทำความผิด ผู้ที่กระทำ

ความผิดที่โจทก์และจำเลยทั้งสองทราบคือ พ. กั๊บพวก ซึ่งข้ออ้างของจำเลยทั้งสองแสดงว่าจำเลยทั้งสองรู้แต่แรกแล้วว่าผู้กระทำความผิดเป็นใคร ย่อมไม่มีเหตุที่จำเลยทั้งสองจะให้การรับสารภาพ เช่นนี้ เห็นได้ว่าเป็นการที่จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธเนื่องจากจำเลยทั้งสองไม่สามารถหาเงินมาชำระให้ผู้เสียหายตามที่ตกลงกันได้เพื่อให้มีการสืบพยานต่อไป ถือได้ว่าเป็นการกระทำเพื่อประวิงคดี จึงเป็นกรณีที่ไม่มีความสมควรไม่ชอบที่ศาลจะอนุญาตให้จำเลยแก้คำให้การ และคดีนี้มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี มิใช่เป็นคดีที่มีอัตราโทษอย่างต่ำจำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป เมื่อจำเลยทั้งสองรับสารภาพในชั้นพิจารณา ศาลย่อมพิพากษาโดยไม่จำเป็นต้องสืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง ที่ศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้จำเลยแก้คำให้การและพิพากษาคดีไปตามคำให้การรับสารภาพจึงชอบแล้ว (ฎ.๑๘๐๔๓/๒๕๕๕)

๑๒.๘ บทบรรณาธิของความผิดฐานฉ้อโกง

มาตรา ๓๔๒ ถ้าในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ผู้กระทำ

(๑) แสดงตนเป็นคนอื่น หรือ

(๒) อาศัยความเบาปัญญาของผู้ถูกหลอกลวงซึ่งเป็นเด็ก หรืออาศัยความอ่อนแอแห่งจิตของผู้ถูกหลอกลวง

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๔๒ เป็นบทบรรณาธิของความผิดฐานฉ้อโกง โดยมีระวางโทษหนักขึ้นใน ๒ กรณี คือ

๑๒.๘.๑ ฉ้อโกงโดยแสดงตนเป็นคนอื่น การแสดงตนเป็นคนอื่นอาจเป็นการแสดงโดยคำพูดหรือโดยเอกสารก็ได้ แต่ต้องเป็นการแสดงตนเป็นคนอื่นที่มีชื่อตนเอง ส่วนคนอื่นจะมีตัวตนอยู่จริงหรือไม่ก็มีใช้สาระสำคัญ การแสดงตนเป็นตนเองแต่แสดงฐานะหรือตำแหน่งหน้าที่ที่ไม่เป็นความจริง ไม่ถือเป็นการแสดงตนเป็นคนอื่น

- การที่จำเลยที่ ๒ ปลอมลายมือชื่อผู้เสียหายที่ ๒ ลงในใบสั่งซื้อสินค้า (ใบเซ็นชื่อ) แล้วใช้แสดงใบสินค้าต่อพนักงานขายสินค้าของผู้เสียหายที่ ๓ โดยแสดงตนเป็นคนอื่นนั้น ย่อมเป็นความผิดฐานฉ้อโกง โดยแสดงตนเป็นคนอื่นตาม ป.อ.มาตรา ๓๔๒(๑) (ฎ.๒๑๕๕/๒๕๔๓)

- ก่อนที่ผู้เสียหายตกลงให้จำเลยกู้ยืมเงินจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท ผู้เสียหายได้ตรวจดูเอกสารต่าง ๆ ที่จำเลยนำมาแสดง แล้วผู้เสียหายได้สอบถามจำเลย ซึ่งจำเลยได้ยืนยันว่าที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ดังกล่าวเป็นของจำเลย และชื่อ ส. ที่ระบุในหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็นชื่อของจำเลยกับจำเลยนำสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของนาย ส. ตามเอกสารหมาย จ.๒ ซึ่งมีความละเอียดถี่ถ้วนไม่ชัดเจนมาแสดง จึงทำให้ผู้เสียหายหลงเชื่อว่าจำเลยคือนาย ส. เจ้าของที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เอกสารหมาย จ.๑ ที่แท้จริง จึงตกลงยินยอมให้จำเลยกู้ยืมเงินจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกงผู้อื่นโดยการแสดงตนเป็นคนอื่น (ฎ.๒๐/๒๕๕๖)

- จำเลยได้บังอาจใช้นามตำแหน่งยศโดยปลอมตัวเป็นนายร้อยตำรวจโท จ.ประจำกองสอบสวนกลางปทุมวัน ซึ่งไม่ปรากฏว่ามีนายร้อยตำรวจโท จ. ตัวจริงในกองสอบสวนกลางปทุมวัน และใช้อุบายเท็จหลอกลวงนาง ส.ว่าทางราชการตำรวจต้องการซื้อกล้องถ่ายรูปชนิดซูเปอร์อีคอนต้า ขนาด ๖x๖ เซ็นต์ ๑ กล้อง ขอรับเอากล้องถ่ายรูปไปให้ทางราชการดูก่อน ถ้าตกลงซื้อก็จะนำเงินมาให้เป็นราคา ๔,๓๐๐ บาท ถ้าไม่ซื้อจะนำกล้องถ่ายรูปมาคืนให้ ความจริงจำเลยมิได้เป็นนายร้อยตำรวจโท จ.ประจำกองสอบสวนกลาง ทั้งทางราชการตำรวจก็มิได้มีความประสงค์จะซื้อกล้องถ่ายรูป นาง ส.หลงเชื่อถ้อยคำเท็จที่

จำเลยกล่าว จึงมอบกล้องให้ไป ศาลฎีกาได้ประชุมใหญ่แล้วเห็นว่า คำว่า "ปลอมตัวเป็นคนอื่น" ตามมาตรา ๓๐๖ (๑) นั้น มุ่งหมายถึงการแสดงตัวให้เขาหลงเชื่อว่าเป็นคนอื่นซึ่งไม่ใช่ตัวของตัวเอง ถ้อยคำที่จำเลย หลอกลวงในคดีนี้ เป็นเรื่องหลอกลวงให้เขาหลงเชื่อว่าเป็นนายร้อยตำรวจโท จ.ประจำกองสอบสวน กลาง เมื่อความจริงจำเลยมิใช่เป็นนายตำรวจโทประจำกองสอบสวนกลาง แม้จะไม่ปรากฏว่ามี นายร้อยตำรวจโท จ. ในกองสอบสวนกลางหรือไม่ จำเลยก็มีความผิดตามมาตรา ๓๐๖(๑) แล้ว (ฎ.๑๗๘๔/๒๕๔๓ ประชุมใหญ่)

- โจทก์ฟ้องว่าเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒ เวลากลางวันจำเลยกับพวก ที่ยังไม่ได้ตัวมา ฟ้องบังอาจร่วมกัน โดยทุจริตหลอกลวงนาย ง. ด้วยแสดงข้อความอันเป็นเท็จว่าบริษัท ส. จำกัด โดยจำเลย กับพวกเป็นผู้จัดการตัวแทนบริษัทขอซื้อเครื่องอะไหล่รถยนต์ยี่ห้อดอดจ์ ๒ เครื่อง และเครื่องอะไหล่รถยนต์ ยี่ห้อเซฟ ๑ เครื่อง รวม ๓ เครื่อง เป็นเงิน ๑๕,๒๐๐ บาท นาย ง. หลงเชื่อจึงได้ส่งมอบเครื่องอะไหล่รถยนต์ ๓ เครื่อง ให้แก่จำเลยกับพวกไป ซึ่งความจริงซื้อหรือยี่ห้อที่จำเลยกับพวกกล่าวอ้างมิได้เป็นบริษัทจำกัด ศาลฎีกาได้ประชุมใหญ่แล้ว เห็นว่า เรื่องนี้จำเลยมิได้แสดงตนเป็นคนอื่นแต่อย่างใด เป็นเพียงจำเลยแสดง **ฐานะของจำเลยอันเป็นเท็จว่าจำเลยเป็นผู้จัดการบริษัท ส. จำกัด** เท่านั้น การกระทำของจำเลยจึงไม่ เข้าเกณฑ์ผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๒ (๑) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๘๔/๒๕๔๓ ซึ่งโจทก์อ้างมา นั้น ข้อเท็จจริงไม่ตรงกับคดีนี้ จำเลยควรมีความผิดตามมาตรา ๓๔๑ (ฎ.๑๒๒/๒๕๐๖ ประชุมใหญ่)

๑๒.๘.๒ ข้อเท็จจริงความเบาปัญญาของผู้ถูกหลอกลวงซึ่งเป็นเด็ก หรืออาศัยความอ่อนแอ แห่งจิตของผู้ถูกหลอกลวง คำว่า “ความเบาปัญญาของผู้ถูกหลอกลวงซึ่งเป็นเด็ก” มิได้หมายความถึงเด็ก ปัญญาอ่อน แต่หมายถึงเด็กปกติโดยทั่วไป ซึ่งโดยความเป็นเด็กก็จะมีปัญญารู้เท่าทันเล่ห์กลโกง ของผู้หลอกลวง ส่วนข้อเท็จจริงโดยอาศัยความอ่อนแอแห่งจิตของผู้ถูกหลอกลวง หมายถึงผู้มีความบกพร่อง ทางจิต ทำให้สามารถถูกหลอกลวงได้ง่าย

- โจทก์อยู่ที่หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ต้องการจะเรียนหนังสือต่อที่กรุงเทพฯ จำเลยได้ หลอกลวงโจทก์ว่าจะพาโจทก์ไปเรียนที่กรุงเทพฯ ให้โจทก์เตรียมหาเงินไว้ และจำเลยได้บอกให้โจทก์ขโมยเงิน บิดา โจทก์ปฏิบัติตาม และเมื่อโจทก์ลักเงินบิดามาได้ ๑๑,๕๐๐ บาทแล้ว ก็มอบเงินแก่จำเลย ๑๐,๐๐๐ บาท โดยหลงเชื่อจำเลยจะพาไปเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯ ซึ่งความจริงจำเลยไม่ได้ตั้งใจจะพาโจทก์ไป และจำเลย ได้เอาเงินนั้นเสีย ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เมื่อโจทก์ได้ลักเงินมาจากบิดาแล้ว โจทก์มีสิทธิครอบครองเงินนั้นอยู่ จำเลยหลอกลวงเอาเงินนั้นไปจากโจทก์ๆจึงเป็นผู้เสียหายมีอำนาจฟ้องได้ ให้ลงโทษจำเลยตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๒ (ฎ.๗๓๖/๒๕๐๔)

ส่วนที่ ๑๓ การสังคดีความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ฉ้อโกงแรงงาน ฉ้อโกงค่าอาหาร เครื่องดื่ม ค่าโรงแรม

๑๓.๑ ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน

มาตรา ๓๔๓ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๔๑ ได้กระทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ ต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชนผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในวรรคแรกต้องด้วยลักษณะดังกล่าวในมาตรา ๓๔๒ อนุมาตราหนึ่ง อนุมาตราใดด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามมาตรา ๓๔๑ คือ การกระทำความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา ๓๔๑ โดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน คำว่าประชาชน หมายถึงบุคคลธรรมดาทั่วไป มิได้จำกัดว่าจะมีจำนวนเท่าใด โดยพฤติการณ์ของผู้กระทำว่ามีเจตนาหลอกลวงประชาชนโดยทั่วไปเท่านั้น ส่วนผู้ที่หลงเชื่อถูกหลอกลวงจะมีหลายคนหรือมีเพียงคนเดียวก็ถือว่าเป็นการฉ้อโกงประชาชนเช่นกัน การหลอกลวงประชาชนก็อาจใช้วิธีการต่างๆให้กระจายไปยังประชาชนโดยไม่จำกัดวิธี เช่น การลงข่าวประกาศทางหนังสือพิมพ์ (ฎ.๑๓๕/๒๕๔๗) หรือพูดบอกปากต่อปากไปเรื่อยๆ (ฎ.๕๒๙๒/๒๕๔๐) โฆษณาทางวิทยุ โทรทัศน์ สื่อคอมพิวเตอร์ ปิดประกาศ แจกแผ่นพับ หรือส่งทางจดหมาย เป็นต้น

- การแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชนในความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๓ ไม่ได้ถือเอาจำนวนผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงว่ามากหรือน้อยแต่ถือเอาเจตนาแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชนเป็นสำคัญและไม่จำเป็นที่จำเลยจะต้องกระทำการดังกล่าวด้วยตนเองมาตั้งแต่ต้นทุกครั้งเพียงแต่จำเลยแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ผู้เสียหายบางคนแล้วมีการบอกต่อกันไปเป็นทอดๆ เมื่อผู้เสียหายคนหลังทราบข่าวและมาสอบถามจำเลยจำเลยได้ยืนยันแสดงข้อความอันเป็นเท็จนั้นและให้ผู้เสียหายไปติดต่อที่แพลตฟอร์มทุกครั้ง อันถือได้ว่าเป็นสำนักงานของจำเลยกับพวก แม้จะไม่มีมีการประกาศรับสมัครงานปิดไว้ก็ตาม การกระทำของจำเลยก็เป็นการฉ้อโกง ประชาชน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๓ แล้ว (ฎ.๕๒๙๒/๒๕๔๐)

- จำเลยได้พูดบอกผู้เสียหายแต่ละคนว่าจำเลยสามารถทำพิธีสะเดาะเคราะห์รดน้ำมนต์ให้ผู้เสียหายทั้งแปดเพื่อให้ผู้เสียหายที่ ๑ ถึงที่ ๕ ซึ่งมีปัญหาเรื่องเงินหรือหนี้สินสามารถปลดหนี้สินและขายที่ดินหรือตึกได้ ส่วนผู้เสียหายที่ ๖ ถึงที่ ๘ ซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับการเจ็บป่วยปวดที่ขาและปวดเมื่อยที่เข่าจำเลยก็สามารถทำให้หายปวดหายเมื่อยได้ ทั้งที่ความจริงจำเลยไม่สามารถกระทำการดังกล่าวได้ ผู้เสียหายที่ ๑ ถึงที่ ๘ หลงเชื่อจึงได้มอบเงินให้แก่จำเลยเพื่อให้จำเลยนำเงินไปซื้อแพะมาทำพิธีบวงสรวง การกระทำของจำเลยดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นการหลอกลวงผู้เสียหาย เมื่อการหลอกลวงดังกล่าวได้กระทำต่อผู้เสียหายทั้งแปด นายสมศักดิ์รวมทั้งบุคคลอื่นตามแต่วาระและโอกาสโดยไม่จำกัดประเภทบุคคล และหลอกลวงตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ที่บ้านของนาง ม. บ้านของผู้เสียหายที่ ๑ บ้านของผู้เสียหายที่ ๖ การกระทำของจำเลยเป็นการฉ้อโกงประชาชน (ฎ.๑๔๗๗/๒๕๔๙)

- การแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชนในความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๓ ไม่ได้ถือเอาจำนวนผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงว่ามากหรือน้อย แต่ถือเอาเจตนาแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชนเป็นสำคัญโดยจะพิจารณาจากวิธีการในการหลอกลวง จำนวนผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงมาประกอบด้วยเท่านั้น คดีนี้แม้ผู้เสียหายตามฟ้องจะมีเพียง ๑๑ คน แต่ตามบันทึกการตกลงชดใช้ค่าเสียหายทางแพ่งมีผู้เสียหายที่ตกลงกับจำเลยทั้งสองถึง ๓๕ คน แสดงว่าจำเลยทั้งสองมิได้ติดต่อชักชวนเฉพาะผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดในคดีนี้เท่านั้น ทั้งพฤติการณ์ที่จำเลยทั้งสองไปพบผู้เสียหายแต่ละคนที่บ้านแล้วแจ้งเงื่อนไขการทำงานที่ประเทศมาเลเซียซึ่งจะได้รับเงินเดือนตั้งแต่ ๘,๐๐๐ บาท ถึง ๑๑,๐๐๐ บาท โดยจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางรวมคนละ ๑๗,๐๐๐ บาท แต่ต้องจ่ายเงิน ๕,๐๐๐ บาท ให้แก่จำเลยที่ ๑ ก่อน เหมือนกันทุกคน ลักษณะการชักชวนเป็นการชักชวนทั่วไป มิได้มุ่งเจาะจงชักชวนคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษโดยเฉพาะหากผู้ใด

ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวได้ก็สามารถสมัครไปทำงานได้ ขึ้นอยู่กับข้อที่ว่า จะจ่ายเงินให้ตามเงื่อนไขที่แจ้งไปหรือไม่เป็นสำคัญ การหลอกลวงดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นการหลอกลวงประชาชนให้หลงเชื่อ แม้จะมีได้มีการป่าวประกาศหรือแจ้งให้ผู้ถูกหลอกลวงแต่ละคนไปชักชวนต่อ แต่ลักษณะการชักชวนอย่างเดียวกันโดยผู้ถูกชักชวนย่อมบอกต่อกันไปได้ การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๓ วรรคแรก ประกอบมาตรา ๘๓ แล้ว (ฎ.๖๖๔๕-๖๖๔๖/๒๕๔๘)

- จำเลยที่ ๑ มิได้เป็นแพทย์และมีได้รับอนุญาตให้ประกอบโรคศิลป์ จัดให้มีการโฆษณาว่าสามารถรักษาโรคหลายชนิดให้หายได้ ประชาชนหลงเชื่อได้พากันไปรับรักษาโรคต่างๆกับจำเลยที่ ๑ วันละประมาณ ๕๐-๖๐ คน แต่ไม่หายเพราะจำเลยที่ ๑ มิได้รักษาโรคตามวิธีที่ถูกต้อง ในการรักษาดังกล่าวจำเลยคิดค่ารักษาคนละ ๕๙ บาท ดังนั้นการกระทำของจำเลยที่ ๑ เป็นการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน และได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากการหลอกลวง จึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๓ (ฎ.๒๕๙๓/๒๕๒๑)

๑๓.๒ กรณีฉ้อโกงประชาชนโดยหลอกลวงจัดหางาน

ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนที่เกิดขึ้นมากอย่างหนึ่งคือการหลอกลวงจัดหางานให้ประชาชนไปทำงานในต่างประเทศ ซึ่งมีความผิดที่ต้องพิจารณาอยู่ ๓ ฐาน คือ ฉ้อโกงประชาชน, จัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศโดยมิได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนจัดหางานกลางตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.๒๕๒๘ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง,๘๒ และหลอกลวงผู้อื่นว่าสามารถหางานหรือส่งไปฝึกงานในต่างประเทศได้และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ถูกหลอกลวง ตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.๒๕๒๘ มาตรา ๙๑ ตรี ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๓๔

ความผิดฐานจัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศโดยมิได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนนั้น ผู้กระทำความผิดจะต้องมีเจตนาที่จะจัดหางาน แล้วได้ทำการจัดหางานโดยที่มิได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน แต่เดิมพนักงานอัยการมักฟ้องจำเลยในข้อหาจัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศโดยมิได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนและข้อหาฉ้อโกงประชาชนทั้งสองข้อหาคู่กันไป ในการบรรยายฟ้องข้อแรกจะบรรยายฟ้องข้อหาจัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศโดยมิได้รับอนุญาต ส่วนข้อ ๒ จะบรรยายข้อหาฉ้อโกงประชาชน พนักงานอัยการก็จะบรรยายฟ้องข้อหาฉ้อโกงประชาชนว่า จำเลยโดยทุจริตได้บังอาจหลอกลวงประชาชนด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จว่าจำเลยสามารถจัดหางานให้ประชาชนไปทำงานที่ประเทศ.....โดยประชาชนที่สมัครไปทำงานจะได้เงินเดือน.....บาท.....ซึ่งเป็นความเท็จ ความจริงแล้วจำเลยมิได้มีเจตนาจัดหางานให้แก่ประชาชนตามที่หลอกลวงแต่ประการใด.....” ซึ่งการบรรยายฟ้องดังกล่าวในข้อ ๒ จะขัดกับการบรรยายฟ้องในข้อแรก เพราะการจัดหางานโดยมิได้รับอนุญาต จำเลยต้องมีเจตนาจัดหางานให้แก่คนหางานด้วยเมื่อคำฟ้องข้อ ๒ บรรยายว่า “ความจริงแล้วจำเลยมิได้มีเจตนาจัดหางาน....” จึงเป็นการทำลายฟ้องข้อแรกให้ขาดองค์ประกอบเจตนาในการกระทำผิด แต่เดิมศาลก็เคยลงโทษจำเลยทั้งสองข้อหาตามที่โจทก์ฟ้อง(ฎ.๙๕๘/๒๕๓๐) แต่ภายหลังศาลฎีกาได้เปลี่ยนแนววินิจฉัยเป็นว่า หากคำฟ้องของโจทก์ยืนยันมาแต่แรกว่าจำเลยไม่สามารถหรือไม่มีเจตนาจะจัดหางาน แต่อ้างการจัดหางานมาเพื่อหลอกลวงเอาเงินจากคนหางาน จำเลยก็ไม่มีเจตนาจัดหางานโดยมิได้รับอนุญาต ศาลก็จะพิพากษายกฟ้องความผิดฐานจัดหางานโดยมิได้รับอนุญาต (ฎ.๗๘๙๗-๗๘๙๘/๒๕๔๔, ฎ.๒๖๓๓/๒๕๔๗)

- จำเลยทั้งสองร่วมกันจัดหางานโดยมิได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนตามกฎหมาย และในการจัดงานดังกล่าว จำเลยทั้งสองโดยทุจริตร่วมกันหลอกลวงประชาชนว่าจะส่งผู้เสียหายไปทำงานต่างประเทศ ทำให้

จำเลยทั้งสองได้ไปซึ่งทรัพย์สินของผู้เสียหาย เห็นว่าความผิดฐานจัดหางานโดยไม่ได้รับอนุญาตกับความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนเป็นความผิดต่อกฎหมายคนละฉบับซึ่งอาศัยเจตนาในการกระทำผิดแยกจากกันได้ สำหรับความผิดฐานจัดหางานโดยไม่ได้รับอนุญาตนั้น สาระสำคัญอยู่ที่การไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนตามกฎหมาย จำเลยแม้กระทำการจัดหางานโดยไม่ได้รับอนุญาตเมื่อใด ก็เกิดเป็นความผิดสำเร็จขึ้นเมื่อนั้นและถ้าการจัดหางานดังกล่าวได้กระทำโดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชนหรือปกปิดข้อความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน อันเป็นความผิดฐานฉ้อโกงอีกด้วยแล้ว ย่อมถือว่าเป็นการกระทำอีกกรรมหนึ่งต่างหาก เพราะจำเลยมีเจตนาที่แยกต่างหากจากการกระทำความผิดฐานแรก แม้จะได้กระทำในครั้งคราวเดียวกัน การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน หาใช่เป็นการกระทำกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทไม่ (ฎ.๙๕๘/๒๕๓๐)

- โจทก์บรรยายคำฟ้องในตอนแรกว่า จำเลยประกอบธุรกิจจัดหางานให้แก่ผู้เสียหายทั้งแปดซึ่งเป็นคนหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศโดยเรียกและรับค่าบริการเป็นเงินตอบแทนจากคนหางานโดยไม่ได้รับอนุญาต แต่คำฟ้องตอนหลังบรรยายว่า จำเลยหลอกลวงผู้เสียหายทั้งแปดด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จและปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง โดยบอกและรับรองว่าจำเลยสามารถจัดส่งผู้เสียหายทั้งแปดไปทำงานต่างประเทศโดยได้รับค่าจ้างตอบแทนได้ ความจริงจำเลยเพียงแต่ดำเนินการให้ผู้เสียหายทั้งแปดเดินทางไปต่างประเทศได้เท่านั้น ไม่สามารถจัดให้ผู้เสียหายทั้งแปดได้ทำงานโดยได้รับค่าจ้างตอบแทนตามที่อ้างการกระทำของจำเลยตามคำฟ้องของโจทก์แสดงว่า**จำเลยมิได้มีเจตนาที่จะจัดหางานให้ผู้เสียหายทั้งแปด** แต่อ้างเอาเรื่องการจัดหางานขึ้นมาเพื่อหลอกลวงเอาเงินจากผู้เสียหายทั้งแปดเท่านั้น การกระทำของจำเลย**จึงไม่เป็นความผิดฐานจัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตาม พ.ร.บ. จัดหางานและคุ้มครองคนหางานฯ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง, ๘๒** แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลก็ต้องพิพากษายกฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๕ วรรคหนึ่ง (ฎ.๒๖๓๓/๒๕๔๗)

- ที่โจทก์ฎีกาปัญหาข้อกฎหมายว่า จำเลยทั้งสองกับพวกร่วมกันจัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ โดยเรียกและรับค่าบริการจากคนหางานเป็นเงินตอบแทนโดยไม่ได้รับอนุญาต ความผิดฐานจัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นความผิดคนละกรรมกับความผิดฐานฉ้อโกง โจทก์แยกบรรยายฟ้องไว้คนละข้อและเวลาเกิดเหตุมิใช่เวลาเดียวกันทั้งหมด **องค์ประกอบความผิดทั้งสองฐานแตกต่างกัน** การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นความผิดฐานจัดหางานโดยไม่ได้รับอนุญาตเนื่องจากการกระทำของจำเลยทั้งสองครบองค์ประกอบความผิดฐานจัดหางานโดยไม่ได้รับอนุญาตแล้ว จำเลยทั้งสองจึงต้องมีความผิดฐานดังกล่าวนั้น เห็นว่า แม้โจทก์บรรยายฟ้องแยกฐานความผิดฐานทั้งสองไว้คนละข้อก็ตาม แต่ถ้าอ่านคำฟ้องโจทก์โดยตลอดแล้วย่อมเข้าใจได้ว่าจำเลยทั้งสองกระทำผิดในคราวเดียวกันโดยหลอกลวงผู้เสียหายว่าจำเลยทั้งสองกับพวกสามารถจัดส่งผู้เสียหายไปทำงานที่ประเทศสมาพันธรัฐสวิสได้ เมื่อฟ้องโจทก์ยืนยันข้อเท็จจริงว่า จำเลยทั้งสองหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความเท็จว่าจำเลยทั้งสองกับพวกสามารถจัดส่งผู้เสียหายไปทำงานที่ประเทศสมาพันธรัฐสวิส **เท่ากับโจทก์ยืนยันว่าจำเลยทั้งสองไม่มีเจตนาจัดหางานในต่างประเทศให้แก่ผู้เสียหาย** การกระทำของจำเลยทั้งสองตามฟ้องจึงไม่เป็นความผิดฐานจัดหางานโดยมิได้รับอนุญาต ตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๓๐, ๘๒ ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ พิพากษาชอบแล้ว ฎีกาโจทก์ฟังไม่ขึ้น (ฎ.๗๘๙๗-๗๘๙๘/๒๕๔๔)

การจัดหางานนั้นมีการจัดหางานในประเทศและการจัดหางานในต่างประเทศ ซึ่งการจัดหางานในประเทศนั้นผู้จัดหางานจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ ส่วนการจัดหางานในต่างประเทศ ผู้จัดหางานต้องเป็นนิติบุคคลเท่านั้น ดังนั้นจึงมีคำพิพากษาศาลฎีกาอีกแนวหนึ่งยกฟ้องข้อหาจัดหางานให้คนหางานเพื่อไป

ทำงานต่างประเทศโดยมิได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนเพราะจำเลยมิใช่นิติบุคคลไม่สามารถเป็นผู้ประกอบธุรกิจจัดหางาน และไม่ได้จดทะเบียนเป็นลูกจ้างหรือตัวแทนจัดหางานของบริษัทจัดหางาน (ฎ.๖๔๖๖/๒๕๔๗, ฎ.๓๓๐๙/๒๕๔๓) ในความเห็นส่วนตัวของผู้เขียนเห็นว่า เงื่อนไขการจัดหางานให้แก่คนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศที่ต้องเป็นผู้ประกอบธุรกิจจัดหางานโดยต้องเป็นนิติบุคคลเป็นเงื่อนไขที่ใช้สำหรับผู้ขออนุญาตโดยถูกต้องตามกฎหมาย จะนำมาใช้บังคับกับผู้ที่มีเจตนากระทำความผิดจัดหางานโดยมิได้รับใบอนุญาตไม่ได้ เพราะการตีความตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวเป็นการตีความที่ทำให้ผู้มีเจตนากระทำการฝ่าฝืนต่อกฎหมายได้รับประโยชน์ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายที่ต้องการปราบปรามผู้จัดหางานโดยมิได้รับอนุญาตไร้ผล และไม่เป็นการคุ้มครองประชาชนมิให้ถูกหลอกลวง

- การจะเป็นผู้กระทำความผิดตาม พ.ร.บ.จัดหางานและคุ้มครองคนหางานฯ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง, ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่งได้ **ต้องเป็นผู้ประกอบธุรกิจจัดหางานก่อน จำเลยเป็นบุคคลธรรมดาไม่เคยได้รับอนุญาตให้จัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศและไม่ได้จดทะเบียนเป็นลูกจ้างหรือตัวแทนจัดหางานของบริษัทจัดหางานแต่อย่างใด** ดังนั้น การกระทำของจำเลยนอกจากจะไม่ต้องด้วยคำจำกัดความของคำว่า "จัดหางาน" แล้ว **ยังมีได้มีเจตนาจะจัดหางานให้แก่คนหางานหรือจัดหาลูกจ้างให้แก่นายจ้างอย่างจริงจัง แต่เป็นเรื่องที่จำเลยอ้างเอาเรื่องการจัดหางานขึ้นมาเป็นเหตุหลอกลวงเอาเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ถูกหลอกลวง** อันอาจเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.จัดหางานและคุ้มครองคนหางานฯ มาตรา ๙๑ ตี และความผิดฐานฉ้อโกงตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๑ การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดตาม พ.ร.บ.จัดหางานและคุ้มครองคนหางานฯ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง, ๓๐ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘๒ (ฎ.๖๔๖๖/๒๕๔๗)

- มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยว่าจำเลยกระทำความผิดฐานจัดหางานให้คนหางาน ไปทำงานในต่างประเทศโดยมิได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนจัดหางานกลางหรือไม่ โจทก์บรรยายฟ้องว่า เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ วันเวลาใดไม่ทราบแน่ชัด จำเลยจัดหางานให้แก่ นาย ช. ผู้เสียหายซึ่งเป็นคนหางานให้ไปทำงานในประเทศญี่ปุ่น และเรียกค่าบริการจากผู้เสียหายเป็นเงิน ๒๑๐,๐๐๐ บาท โดยจำเลยมิได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนจัดหางานกลาง อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๔, ๓๐ และมาตรา ๘๒ โดยมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ใดจัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนจัดหางานกลาง และมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ผู้ขออนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ**ต้องเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด** ประกอบกับมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า จัดหางาน หมายความว่า ประกอบธุรกิจจัดหางานให้แก่คนหางานหรือจัดหาลูกจ้างให้แก่ นายจ้าง โดยจะเรียกหรือรับค่าบริการตอบแทนหรือไม่ก็ตาม ฉะนั้น การจะเป็นผู้กระทำความผิดตามบทบัญญัติดังกล่าวได้**ต้องเป็นผู้ประกอบธุรกิจ จัดหางานก่อน** คดีนี้จำเลยเป็นบุคคลธรรมดา และข้อเท็จจริงได้ความจากคำเบิกความของนาง จ. นักวิชาการแรงงาน ๖ สำนักงานจัดหางานจังหวัดเชียงใหม่พยานโจทก์ว่า จำเลยมิได้รับอนุญาตให้จัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ รวมทั้งไม่ได้เป็นตัวแทนหรือลูกจ้างของบริษัทจัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ ดังนั้น การกระทำของจำเลยนอกจาก**ไม่ต้องด้วยคำจำกัดความของคำว่า "จัดหางาน"** แล้ว**ยังมีได้มีเจตนาจะจัดหางานให้แก่คนหางานหรือจัดหาลูกจ้างให้แก่ นายจ้างอย่างจริงจัง แต่เป็นเรื่องที่จำเลยอ้างเอาเรื่องการจัดหางานขึ้นมาเป็นเหตุหลอกลวงเอาเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ถูกหลอกลวง**อันอาจเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๙๑ ตี และความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ หรือ ๓๔๒ การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติ

จัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.๒๕๒๘ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง, ๓๐ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘๒ (ฎ.๓๓๐๙/๒๕๔๓)

๑๓.๓ ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนกับความผิดฐานการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

การหลอกลวงประชาชนอีกรูปแบบหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างมากคือการหลอกลวงให้ประชาชนร่วมลงทุนในกิจการที่ให้ผลตอบแทนสูงมากผิดปกติ โดยนำเงินบางส่วน of ประชาชนที่ถูกหลอกลวงมาจ่ายผลตอบแทนให้แก่ผู้ถูกหลอกลวงเองในลักษณะงูกินหาง และผลสุดท้ายผู้หลอกลวงก็จะไม่จ่ายผลตอบแทนและไม่คืนเงินที่ผู้หลอกลวงนำมาร่วมลงทุนคืนแก่ผู้ถูกหลอกลวง โดยฉ้อโกงเอาเงินของผู้ถูกหลอกลวงไป ซึ่งนอกจากจะเป็นความผิดฐานการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๔ ,๕,๑๒ แล้วอาจเป็นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๓ อีกฐานหนึ่ง

ความผิดฐานการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ผู้ใด โฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชนหรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปว่าในการกู้ยืมเงิน ตนหรือบุคคลใดจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ โดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าตนหรือบุคคลนั้นจะนำเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินรายนั้นหรือรายอื่นมาจ่ายหมุนเวียนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน หรือโดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่า ตนหรือบุคคลนั้นไม่สามารถประกอบกิจการใด ๆ โดยชอบด้วยกฎหมายที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายในอัตรานั้นได้ และในการนั้น เป็นเหตุให้ตนหรือบุคคลใดได้กู้ยืมเงินไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน” นอกจากนี้ผู้ที่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในมาตรา ๕ ก็ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนด้วย โดยมาตรา ๕ บัญญัติว่า

“มาตรา ๕ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ในการกู้ยืมเงินหรือจะกู้ยืมเงิน

(ก) มีการโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไป หรือโดยการแพร่ข่าวด้วยวิธีอื่นใด หรือ

(ข) ดำเนินกิจการกู้ยืมเงินเป็นปกติธุระ หรือ

(ค) จัดให้มีผู้รับเงินในการกู้ยืมเงินในแหล่งต่าง ๆ หรือ

(ง) จัดให้มีบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ไปชักชวนบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้มีการให้กู้ยืมเงิน หรือ

(จ) ได้กู้ยืมเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินเกินสิบคนซึ่งมีจำนวนเงินกู้ยืมรวมกันตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป

อันมิใช่การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน และ

(๒) ผู้นั้น

(ก) จ่าย หรือโฆษณา ประกาศ แพร่ข่าว หรือตกลงว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน ในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน จะพึงจ่ายได้ หรือ

(ข) ไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ (๑) (๒) หรือ (๓) หรือกิจการของผู้นั้นตามที่ผู้นั้นได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ ไม่ปรากฏหลักฐานพอที่จะเชื่อได้ว่า เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินทั้งหลาย

ผู้ยื่นต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนตามมาตรา ๔ ทั้งนี้ เว้นแต่ผู้ยื่นจะสามารถพิสูจน์ได้ว่า กิจกรรมของตนหรือของบุคคลที่ตนอ้างถึงนั้น เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายตามที่ตนได้กล่าวอ้าง หรือหากกิจการดังกล่าวไม่อาจให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียง ก็จะต้องพิสูจน์ได้ว่ากรณีดังกล่าวได้เกิดขึ้นเนื่องจากสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผิดปกติอันไม่อาจคาดหมายได้ หรือมีเหตุอันสมควรอย่างอื่น”

และ มาตรา ๑๒ บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๔ หรือมาตรา ๕ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลายังจำคุกอยู่”

- ขณะเกิดเหตุคดีนี้บริษัทเสมาฟ้าครามนคร จำกัด มีที่ดิน ๔๘๐ ไร่ มีอาคารที่ก่อสร้างเพื่อจำหน่าย ๗๐๐ ถึง ๘๐๐ หลัง กับมีที่ดินที่ยังไม่ได้พัฒนาอีก ๒๔๐ ไร่ อันเป็นทรัพย์สินจำนวนมาก อาคารที่ตั้งบริษัทที่ดินเกษตรอุตสาหกรรม จำกัด มีความใหญ่โตโอ้อ่า บริษัทดำเนินกิจการโดยเปิดเผย ภายในสำนักงานบริษัทแสดงแบบโครงการสร้างคอนโดมิเนียมให้ประชาชนผู้ติดต่อดูได้เห็น ประกอบกับจำเลยที่ ๒ ที่ ๔ ที่ ๗ กับที่ ๑๓ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่บริษัทเสมาฟ้าครามนคร จำกัด ต่างก็ได้ถอนคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายมาซื้อหุ้นบริษัทที่ดินเกษตรอุตสาหกรรม จำกัด อีกทั้งจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๙ ที่ ๑๑ ที่ ๑๓ ถึงที่ ๑๕ ที่ ๑๗ และที่ ๑๘ แต่ละคนต่างก็ได้ซื้อหุ้นบริษัทดังกล่าวไว้เป็นจำนวนมาก การที่จำเลยทุกคนดังกล่าวเข้าร่วมลงทุนกับบริษัทเพื่อระดมเงินของบริษัทยุติการดำเนินงาน จำกัด เพื่อนำทรัพย์สินจำนวนมากดังกล่าวมาประกอบธุรกิจ จึงมีเหตุผลให้น่าเชื่อว่าจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๙ ที่ ๑๑ ที่ ๑๓ ถึงที่ ๑๕ ที่ ๑๗ และที่ ๑๘ **ต่างไม่รู้ว่าบริษัทดังกล่าวดำเนินกิจการในทำนองฉ้อโกงประชาชน จำเลยทุกคนดังกล่าวจึงไม่มีเจตนาร่วมกับบริษัทดังกล่าวนั้นในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามฟ้อง** แต่โดยเหตุที่บริษัทเสมาฟ้าครามนคร จำกัด ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในคดีล้มละลาย ดังนั้น ภายหลังจากระดมเงินของบริษัทยุติการดำเนินงานแล้วย่อมคาดหมายได้ว่ามีทรัพย์สินเหลือไม่มากนัก จำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๙ ที่ ๑๑ ที่ ๑๓ ถึงที่ ๑๕ ที่ ๑๗ และที่ ๑๘ จึงควรรู้อยู่แล้วว่าบริษัทที่ดินเกษตรอุตสาหกรรม จำกัด ไม่สามารถประกอบกิจการระดมเงินดังกล่าวให้ได้ผลประโยชน์ตอบแทนเพียงพอที่จะนำมาจ่ายแก่ผู้เสียหายหรือผู้ให้กู้ยืมเงินในอัตราสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ ซึ่งขณะเกิดเหตุมีอัตราร้อยละ ๑๘ ต่อปี ดังนั้น การที่จำเลยทุกคนดังกล่าวโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชนหรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปว่าในการกู้ยืมเงิน บริษัทที่ดินเกษตรอุตสาหกรรม จำกัด จะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ โดยที่จำเลยเหล่านี้ควรรู้อยู่แล้วถึงเหตุดังกล่าว เป็นเหตุให้บริษัทที่ดินเกษตรอุตสาหกรรม จำกัด ได้กู้ยืมเงินไป จำเลยทุกคนดังกล่าวจึงมีความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๔ (เดิม) ซึ่งใช้บังคับในขณะเกิดเหตุคดีนี้ และโดยที่บทกำหนดความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๕ กำหนดให้บุคคลใดก็ตามที่ได้กระทำการตามองค์ประกอบความผิดในมาตรานี้เป็นผู้กระทำความผิด **มิได้กำหนดเป็นการเฉพาะแต่เพียงว่าผู้กระทำความผิดต้องเป็นผู้กู้ยืมเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินเท่านั้น** ดังนั้น การที่จำเลยทุกคนดังกล่าวในฐานะตัวแทนของบริษัทที่ดินเกษตรอุตสาหกรรม จำกัด ได้กระทำการในการจะกู้ยืมเงินด้วยการโฆษณา หรือประกาศแก่บุคคลทั่วไป และจำเลยทุกคนดังกล่าวจ่ายหรือโฆษณา ประกาศ แพร่ข่าวว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้ให้บริษัทกู้ยืมเงินในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่า

ด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ โดยจำเลยทุกคนดังกล่าวไม่ได้พิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าการกิจการของบริษัทที่อ้างถึงนั้นสามารถให้ผลประโยชน์ตอบแทนเพียงพอที่จะนำมาจ่ายตามที่ได้กล่าวอ้างไว้ หรือเหตุที่ไม่อาจให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงเกิดจากสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผิดปกติอันไม่อาจคาดหมายได้ หรือมีเหตุอันสมควรอย่างอื่นกรณีใดกรณีหนึ่ง การกระทำของจำเลยทุกคนดังกล่าวจึงเป็นความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๕ (๑) (๒) (๓) อีกบทหนึ่งด้วย ส่วนที่โจทก์ฎีกาขอให้จำเลยทุกคนดังกล่าวร่วมกันคืนเงิน ๑๓๑,๑๐๑,๓๕๔ บาท แก่ผู้เสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑, ๓๔๓, ๘๓ นั้น เมื่อไม่ได้ความว่าจำเลยทุกคนดังกล่าวกระทำความผิดตามบทกฎหมายนั้น ทั้งจำเลยทุกคนดังกล่าวรับเงินจากผู้เสียหายไว้ในฐานะตัวแทนของบริษัทที่ดินเกษตรอุตสาหกรรม จำกัด แล้วนำไปมอบให้แก่บริษัทแล้ว จำเลยทุกคนดังกล่าวจึงไม่ต้องร่วมรับผิดชอบคืนเงินจำนวนนั้น แก่ผู้เสียหาย (ฎ.๖๗๑๙-๖๗๒๐/๒๕๕๐)

- บริษัท อ จำกัด จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ ระหว่างวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๒๘ ถึงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๓๐ มีจำเลยเป็นกรรมการอยู่ด้วยคนหนึ่ง ตามเอกสารหมาย จ. ๔๔ ถึง จ.๔๗ ตามวันเวลาวันเกิดเหตุผู้เสียหายทั้ง ๑๐ คน ได้มอบเงินให้แก่จำเลย และเรืออากาศโท ส. ในฐานะจำเลยและพวกของจำเลยเป็นผู้แทนของบริษัท อ จำกัด รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๔๖๐,๐๐๐ บาทมีปัญหาวินิจฉัยว่า จำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ โจทก์มีนาง บ. เรืออากาศโทหญิง ย. พันจ่าอากาศเอก ส. นาง ส. พันจ่าอากาศเอก ว. นาวาอากาศเอก ส. เรืออากาศตรี ส. ผู้เสียหายทั้ง ๗ คน ซึ่งส่วนใหญ่ระหว่างเกิดเหตุรับราชการอยู่ที่กรมสวัสดิการทหารอากาศเป็นพยานเบิกความว่าจำเลยได้ไปที่กรมสวัสดิการทหารอากาศและพูดชักชวนข้าราชการสวัสดิการทหารอากาศรวมทั้งผู้เสียหายทั้ง ๗ คน ให้นำเงินไปร่วมลงทุนกับบริษัท อ จำกัด โดยอ้างว่าบริษัท อ จำกัด ประกอบกิจการสั่งซื้อสินค้าล่วงหน้าไว้แก่ใคร และจำเลยเป็นกรรมการผู้จัดการฝ่ายการเงิน แล้วมอบนามบัตรของจำเลยที่แสดงว่าเป็นกรรมการผู้จัดการฝ่ายการเงินของบริษัท อ จำกัด ให้แก่ผู้สนใจจะร่วมลงทุนไว้ ตามเอกสารหมาย จ.๘ จำเลยพูดรับรองว่าบริษัท อ. จำกัด จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ร่วมลงทุนร้อยละ ๘.๕ ต่อเดือน และจำเลยจะกันเงินจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๖๐๐,๐๐๐ บาท ไว้คืนให้แก่ผู้ร่วมลงทุนหากการดำเนินกิจการของบริษัท อ จำกัด ต้องล้มเลิก นาย ส. นาง ส. เรืออากาศโท น. ผู้เสียหายอีก ๓ คน ก็ถูกเรืออากาศโท ส. พวกของจำเลยซึ่งมีตำแหน่งเป็นประธานกรรมการบริษัท อ จำกัด ชักชวนให้นำเงินไปร่วมลงทุนทำนองเดียวกันกับที่จำเลยชักชวนผู้เสียหายทั้ง ๗ คน ดังกล่าว ผู้เสียหายทั้ง ๑๐ คน มอบเงินให้แก่จำเลยและพวกของจำเลยไปรวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๔๖๐,๐๐๐ บาท และในการรับเงินจากผู้เสียหายจำเลยกับพวกได้ทำหนังสือสัญญาจะลงหุ้นให้แก่ผู้เสียหายทั้ง ๑๐ คนไว้ ตามเอกสารหมาย จ.๓๖ จ.๓๗ จ.๑๖ จ.๒๒ จ.๒ จ.๔ จ.๒๗ จ.๕๓ จ.๓๓ จ.๑๒ และ จ.๑๘ โดยจำเลยกับกรรมการของบริษัท อ จำกัด ร่วมกันลงลายมือชื่อและประทับตราสำคัญกระทำการแทนหลายฉบับตามเอกสารหมาย จ. ๓๖ จ.๓๗ จ.๑๖ จ.๒ จ.๔ จ.๒๗ จ.๕๓ และ จ.๑๒ นอกจากนี้จำเลยเป็นผู้ออกไปเสริจรับเงินให้ผู้เสียหายโดยลงชื่อในช่องผู้รับเงินในฐานะกรรมการผู้จัดการฝ่ายการเงิน ตามเอกสารหมาย จ.๑ จ.๓ จ.๑๑ จ.๑๕ จ.๑๗ จ. ๒๑ จ.๒๖ จ.๓๒ และ จ.๕๔ หลังจากรับเงินผู้เสียหายทั้ง ๑๐ คนแล้ว บริษัท อ จำกัด จ่ายผลประโยชน์ตอบแทนตามสัญญาให้แก่ผู้เสียหายทั้ง ๑๐ คน โดยผู้เสียหายที่ได้รับมากที่สุดไม่เกิน ๔ เดือน แล้วไม่จ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้อีก พยานโจทก์เบิกความสอดคล้องกัน โดยอ้างเอกสารประกอบคำเบิกความ จึงมีน้ำหนักอันควรแก่การรับฟัง จำเลยนำสืบปฏิเสธเพียงลอย ๆ ว่าจำเลยมิได้ชักชวนผู้เสียหายทั้ง ๑๐ คน หรือบุคคลอื่นใดให้นำเงินมาลงทุนกับบริษัท อ จำกัด ไม่มีพยานอื่นมาสืบประกอบคำเบิกความของจำเลยจึงไม่มี

น้ำหนักรับการแก้การรับฟัง ที่จำเลยอ้างว่าจำเลยและบุตรตลอดทั้งญาติพี่น้องของจำเลยได้นำเงินมาลงทุนเพื่อแสวงหากำไรมาแบ่งปันกันด้วยนั้น จำเลยเป็นกรรมการผู้จัดการฝ่ายการเงินของบริษัท อ จำกัด สามารถถอนเงินออกมาไม่ให้เกิดความเสียหายได้ การที่จำเลยและบุตรตลอดทั้งญาติพี่น้องของจำเลยนำเงินมาลงทุนในบริษัท อ จำกัดน่าจะจะเป็นแผนการหลอกลวงผู้เสียหายทั้ง ๑๐ คน และบุคคลอื่นให้หลงเชื่อนำเงินมาลงทุนเสียอีก พยานหลักฐานจำเลยไม่สามารถหักล้างพยานหลักฐานโจทก์ได้ ฟังได้ว่าจำเลยกับพวกได้ชักชวนผู้เสียหายทั้ง ๑๐ คน และบุคคลอื่นให้นำเงินมาลงทุนกับบริษัท อินเทอร์เน็ตคอเร็กซ์ จำกัด และข้อเท็จจริงได้ความตามคำเบิกความของนาง น. พยานโจทก์ซึ่งเป็นนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานครว่า บริษัท อ จำกัดไม่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการสั่งซื้อสินค้าล่วงหน้าเพื่อเก็งกำไรเพราะวัตถุประสงค์ดังกล่าวต้องห้ามตามมติคณะรัฐมนตรี นายทะเบียนจะรับจดทะเบียนให้ไม่ได้ การที่จำเลยกับพวกชักชวนผู้เสียหายทั้ง ๑๐ คน และบุคคลอื่นอีกให้นำเงินมาลงทุนกับบริษัท อินเทอร์เน็ตคอเร็กซ์ จำกัด เพื่อประกอบกิจการสั่งซื้อสินค้าล่วงหน้าเพื่อเก็งกำไรทั้ง ๆ ที่จำเลยรู้ว่าบริษัท อ จำกัด ไม่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการดังกล่าว และการประกอบกิจการตามที่อ้างจะมีขึ้นไม่ได้แน่นอน การกระทำของจำเลยกับพวกจึงเป็นการหลอกลวงผู้เสียหายทั้ง ๑๐ คน และบุคคลทั่ว ๆ ไปไม่จำกัดว่าเป็นใคร อันเป็นการหลอกลวงประชาชนด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งโดยเจตนาทุจริตจากการหลอกลวงนั้น ทำให้ผู้เสียหายทั้ง ๑๐ คน หลงเชื่อมอบเงินให้แก่จำเลยกับพวกไป จำเลยจึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๔๓ วรรคแรก และการกระทำของจำเลยกับพวกที่ชักชวนผู้เสียหายทั้ง ๑๐ คน และบุคคลทั่ว ๆ ไป ตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไป เข้าร่วมลงทุนกับบริษัท อ จำกัด ดังกล่าวเป็นการกั๊ยืมเงินตามพระราชกำหนดการกั๊ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๗ มาตรา ๓ และเป็น การชักชวนว่าในการกั๊ยืมเงินจำเลยหรือบริษัท อ. จำกัด จะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินที่พึงจ่ายได้ขณะนั้นไม่เกินร้อยละ ๑๖ ต่อปี ตามประกาศกระทรวงการคลัง โดยจำเลยรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าจำเลยหรือบริษัท อ จำกัด จะนำเงินจากผู้เสียหายทั้ง ๑๐ คน หรือรายอื่นมาจ่ายหมุนเวียนให้แก่ผู้เสียหายทั้ง ๑๐ คนหรือโดยที่จำเลยรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าจำเลยหรือบริษัท อ จำกัด ไม่สามารถประกอบกิจการใด ๆ โดยชอบด้วยกฎหมายที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายในอัตราร้อยละ ๗๒ ถึง ๑๐๘ ต่อปีตามสัญญาได้และเป็นเหตุให้จำเลยกับพวกหรือบริษัท อ จำกัด ได้กั๊ยืมเงินไป จำเลยจึงมีความผิดตามมาตรา ๔, ๑๒ แห่งพระราชกำหนดดังกล่าวอีกบทหนึ่ง ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องมานั้นไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกาฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น" พิพากษากลับ ให้บังคับคดีตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น (ฎ.๘๗๗/๒๕๓๗)

รัฐเท่านั้นเป็นผู้เสียหายในความผิดตาม พ.ร.ก.กั๊ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

พ.ศ.๒๕๒๗

พ.ร.ก. การกั๊ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ เป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา โดยได้บัญญัติถึงวิธีการและลักษณะการกั๊ยืมในกรณีเช่นนี้ไว้ รวมถึงการปราบปรามการกระทำที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนและวางมาตรการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากการถูกหลอกลวง และรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้นที่มีอำนาจใช้มาตรการดังกล่าว ดังนี้ **รัฐเท่านั้นเป็นผู้เสียหายที่มีอำนาจฟ้อง** โจทก์รวมทั้งแปดไม่มีอำนาจฟ้อง จึงไม่อาจขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ในความผิดตามพระราชกำหนดดังกล่าว ที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้เข้าร่วมเป็นโจทก์ในข้อหาดังกล่าว จึงเป็นการไม่ชอบ (ฎ.๘๕๕๕/๒๕๕๔)

๑๓.๔ การวินิจฉัยความผิด กรรมเดียว/หลายกรรม

การกระทำความผิดตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๔ วรรคแรก หรือมาตรา ๕, ๑๒ ถือเป็นกรรมเดียวกับการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๑, ๓๔๓ ต้องลงโทษตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๔ หรือมาตรา ๕, ๑๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีโทษหนักสุดตาม ป.อ. มาตรา ๙๐ แต่หากเป็นการกระทำต่อผู้เสียหายหลายคน จะถือเป็นการกระทำอันเป็นกรรมเดียวตาม ป.อ. มาตรา ๙๐ หรือเป็น ความผิดหลายกรรมต่างกันตาม ป.อ.มาตรา ๙๑ ปัญหาดังกล่าวมีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาอยู่ ๓ แนว ดังนี้

๑. เจตนาเดียวแม้กระทำต่อหลายคนและต่างวาระเป็นกรรมเดียว การฉ้อโกงประชาชนโดยสภาพแห่งการกระทำต้องกระทำต่อบุคคลหลายคนในลักษณะที่เป็นประชาชนและอาจต่างวาระกันได้ แต่เห็นได้ชัดว่าเกิดจากเจตนาอันเดียวกันคือฉ้อโกงประชาชน จึงถือได้ว่าเป็นการกระทำอันเป็นกรรมเดียว (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๘๖๙/๒๕๕๑,๑๓๐๑/๒๕๕๗)

๒. ความผิดหลายกรรมตามจำนวนผู้เสียหาย เมื่อจำเลยแสดงข้อความหลอกลวงโดยการโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏแก่ผู้เสียหายแม้เพียงบางคน แต่มีผลทำให้ประชาชนหลงเชื่อและนำเงินมาให้จำเลยกู้ยืมก็ถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดแล้ว ข้อสำคัญที่ทำให้ความผิดสำเร็จอยู่ที่ในการนั้นเป็นเหตุให้ตนหรือบุคคลใดได้เงินกู้ยืมไปจากผู้ถูกหลอกลวง ดังนั้น การที่ผู้เสียหายแต่ละคนนำเงินมาให้กู้ยืมและจำเลยรับไว้ถือเป็นความผิดสำเร็จสำหรับผู้เสียหายแต่ละคน จึงเป็นความผิดหลายกรรมตามจำนวนผู้เสียหาย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๐๑/๒๕๕๗,๘๗๐/๒๕๕๙,๖๓๖๔/๒๕๕๑)

๓. เจตนาต่างกันต่างเวลาและสถานที่เป็นหลายกรรม การกระทำที่จะเป็นความผิดกรรมเดียวหรือหลายกรรม ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำที่มีเจตนามุ่งกระทำเพื่อให้เกิดผลต่อผู้เสียหายหรือประชาชนเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง มิได้พิจารณาจำนวนของผู้เสียหายหรือประชาชนที่ถูกหลอกลวงแต่ละคนเพียงอย่างเดียวเป็นเครื่องชี้เจตนาของผู้กระทำ หากจำเลยหลอกลวงผู้เสียหายคนละวันเวลาและในสถานที่แตกต่างกันเพียงพอที่แสดงให้เห็นเจตนาที่ประสงค์จะให้ผลแยกออกจากกัน อันนับว่าเป็นการกระทำต่างกรรมต่างวาระกัน จึงเป็นความผิดหลายกรรม (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ฎ.๑๓๕/๒๕๕๗,ฎ.๕๗๙/๒๕๕๙ และ ฎ.๘๘๗๐/๒๕๕๓)

- จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๕ ได้มาพบโจทก์ทั้งเก้าอ้างว่าได้ร่วมกันประกอบกิจการโรงงานจัดส่งปอกระสาไปจำหน่ายต่างประเทศ ร่วมกันลงทุนทำธุรกิจเกี่ยวกับที่ดินและธุรกิจให้กู้ยืมเงินซึ่งให้ผลประโยชน์ตอบแทนเป็นดอกเบี้ยวอัตราร้อยละ ๑๐ ต่อเดือนร้อยละ ๕ ต่อ ๑๕ วัน ร้อยละ ๔ ต่อ ๗ วัน ร้อยละ ๓ ต่อ ๕ วันจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๕ ต้องการกู้ยืมเงินจากโจทก์ทั้งเก้าและประชาชนทั่วไปเพื่อนำไปลงทุนขยายกิจการดังกล่าวโจทก์ทั้งเก้าหลงเชื่อจึงให้กู้ยืมเงินหลายครั้ง และได้มีการจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนตรงกำหนดนัด โจทก์ทั้งเก้าแต่ละคนจึงได้ให้จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๕ กู้ยืมเงินอีกหลายครั้งรวมเป็นเงิน ๔๔,๓๔๕,๐๐๐ บาท โดยจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๕ อ้างว่าแบ่งงานกันทำเป็นสาย ซึ่งสายของโจทก์ทั้งเก้าได้ให้จำเลยที่ ๑ ลงลายมือชื่อเป็นผู้กู้ยืม แต่จำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ก็มาด้วยในบางครั้งและยืนยันว่าทำกิจการร่วมกัน โดยเคยนำหนังสือสัญญาจะซื้อขายที่ดินราคา ๓๘,๐๐๐,๐๐๐ บาทเศษ ตามเอกสารหมาย จ.๔ สมุดบัญชีเงินฝากของจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ตามเอกสารหมาย จ.๑๐ ถึง จ.๑๙ มาให้ดูเพื่อแสดงว่ามีธุรกิจซื้อขายที่ดินและมีเงินทุนหมุนเวียนจำนวนมาก จนเมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๓๓ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ หลบหนีและเช็คที่ออกให้เพื่อชำระหนี้เงินยืมก็ถูกธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ต่อมาวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๓๓ จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๕ ได้มาที่บ้านของจำเลยที่ ๕ ประชุมร่วมกับโจทก์

ทั้งเจ้าและเจ้าหน้าที่ให้จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๕ กู้ยืมเงินอีกประมาณ ๖๐ ถึง ๗๐ คน จำเลยที่ ๕ บอกว่าจะขายที่ดิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท มาชำระหนี้ให้แต่ก็ไม่ชำระ นอกจากนี้ โจทก์ทั้งเก้ายังมีนาง พ. มาเบิกความสนับสนุนว่า จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๕ ร่วมกันทำธุรกิจที่ดินและทำปอกระสาส่งไปต่างประเทศ และยังมี นาย ด. นาง พ. นาง น. มาเบิกความสนับสนุนว่าพยานก็ถูกจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๕ หลอกลวงกู้ยืมเงินเช่นเดียวกับโจทก์ทั้งเก้าและได้ร่วมประชุมในฐานะเจ้าหน้าที่บ้านของจำเลยที่ ๕ ในวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๓๓ ด้วย ยิ่งไปกว่านี้ โจทก์ทั้งเก้ายังมีพยานแวดล้อมแสดงว่า ในระหว่างที่จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๕ ร่วมกันกู้ยืมเงินจากโจทก์ทั้งเก้า จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๕ เป็นหุ้นส่วนร่วมกันจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด บุญหนักบริการโดยจำเลยที่ ๔ เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการตามเอกสารหมาย จ.๓ และจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ เบิกความตอบคำถามค้านทนายโจทก์ทั้งเก้ายอมรับว่าได้เข้าร่วมประชุมที่บ้านของจำเลยที่ ๕ ในวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๓๓ ทั้งการที่จำเลยที่ ๓ และที่ ๔ มีเงินฝากเข้าและถอนออกจากหลายธนาคารเป็นจำนวนหลายครั้งมากมายและเป็นจำนวนเงินที่สูงอย่างเช่นบัญชีเงินฝากธนาคารทหารไทยจำกัด ตามเอกสารหมาย จ.๔๘ โดยจำเลยที่ ๓ เป็นครูและจำเลยที่ ๔ เป็นนายความ แต่ไม่สามารถนำสืบถึงแหล่งที่มาแห่งรายได้รายจ่ายได้ การเคลื่อนไหวทางบัญชีเงินฝากดังกล่าวแสดงว่าจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ น่าจะมีส่วนร่วมกันกู้ยืมเงินตามที่โจทก์ทั้งเก้าฟ้อง อันเป็นการเจือสมพยานหลักฐานโจทก์ทั้งเก้าด้วยพยานหลักฐานโจทก์ทั้งเก้าจึงหนักแน่นมั่นคงรับฟังได้ส่วนที่จำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ฎีกาสรุไปได้ว่า โจทก์ทั้งเก้าร่วมกับจำเลยที่ ๑ ให้บุคคลอื่นกู้ยืมเงินก็ดี จำเลยที่ ๓ และที่ ๔ มิได้ร่วมกับจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๕ กู้ยืมเงินโจทก์ทั้งเก้าก็ดี เห็นว่า เป็นข้ออ้างที่ไม่สมเหตุผลปราศจากน้ำหนักไม่สามารถหักล้างพยานหลักฐานโจทก์ทั้งเก้าได้ ดังนั้นข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ว่า จำเลยที่ ๓ และที่ ๔ โดยทุจริตร่วมกันหลอกลวงโจทก์ทั้งเก้าและประชาชนด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งและการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากโจทก์ทั้งเก้าเป็นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนอันเป็นการร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้อง ส่วนที่จำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ฎีกาอีกว่า โจทก์ทั้งเก้ามิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยเพราะร่วมรับดอกเบี้ยเกินอัตรานั้นเห็นว่า โจทก์ทั้งเก้ามิได้ฟ้องร้องในข้อหาความผิดต่อพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา หากแต่ฟ้องร้องในข้อหาความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ซึ่งข้อหานี้โจทก์ทั้งเก้ามิได้มีส่วนร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ด้วย โจทก์ทั้งเก้าจึงเป็นผู้เสียหายคดีนี้ มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการสุดท้ายตามฎีกาของโจทก์ทั้งเก้าว่าการกระทำความผิดของจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ เป็นกรรมเดียวหรือหลายกรรมโจทก์ทั้งเก้าฎีกาว่า การกระทำของจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ที่หลอกลวงโจทก์ทั้งเก้าแยกได้เป็นแก่กรรมนั้นเห็นว่า การหลอกลวงหรือฉ้อโกงโจทก์ทั้งเก้าและประชาชนโดยสภาพแห่งการกระทำต้องกระทำต่อบุคคลหลายคนในลักษณะที่เป็นประชาชนและอาจต่างวาระกันได้แต่เห็นได้ชัดว่าเกิดจากเจตนาอันเดียวกันคือ ฉ้อโกงประชาชน จึงถือได้ว่าการกระทำความผิดของจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ เป็นการกระทำอันเป็นกรรมเดียว (ฎ.๖๘๖๙/๒๕๔๑)

- ตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๔ วรรคแรก บัญญัติว่า "ผู้ใดโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชน หรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปว่า ในการกู้ยืมเงินตนหรือบุคคลใดจะจ่ายหรืออาจจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้ตามพฤติการณ์แห่งการกู้ยืมเงิน ในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ โดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่า ตนหรือบุคคลนั้นจะนำเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินรายนั้นหรือรายอื่นมาจ่ายหมุนเวียนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน หรือโดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าตนหรือบุคคลนั้นไม่สามารถประกอบกิจการใดๆ โดยชอบด้วยกฎหมาย ที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายในอัตรานั้นได้ และในการนั้นเป็นเหตุให้ตนหรือบุคคลใดได้กู้ยืมเงินไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน" การโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชนหรือการกระทำด้วยประการ

ใดๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไป อันจะทำให้เป็นความผิดสำเร็จฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนนั้น เพียงแต่จำเลยแสดงข้อความดังกล่าวให้ปรากฏแก่ผู้เสียหายบางคน แล้วเป็นผลให้ประชาชนหลงเชื่อและนำเงินมาให้จำเลยกู้ยืม ก็ถือว่าเป็นความผิดสำเร็จแล้ว เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าจำเลยไปชักชวนผู้เสียหายแต่ละคนคนละหลายครั้ง ดังนั้น การที่ผู้เสียหายแต่ละคนนำเงินมาให้กู้ยืมและจำเลยรับไว้ถือว่าเป็นความผิดสำเร็จสำหรับผู้เสียหายแต่ละคน จึงเป็นความผิดหลายกรรมตามจำนวนผู้เสียหาย คือ ๑๔ กรรม ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นแก้ไขให้ถูกต้องได้ แต่เนื่องจากโจทก์มิได้ฎีกาขอให้ลงโทษจำเลยหลายกรรม ศาลฎีกาไม่อาจแก้ไขเรื่องโทษได้ เพราะเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลย" พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑, ๓๔๓ วรรคแรก พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๔ วรรคแรก, ๑๒ เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๑๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีโทษหนักที่สุด (ฎ.๖๓๖๔/๒๕๕๑)

- การลงข่าวประกาศทางหนังสือพิมพ์กรุงเทพมหานครธุรกิจซึ่งมีความเท็จโดยทุจริตของบริษัท ดาต้า จำกัด เป็นเหตุให้ผู้เสียหายที่ ๒ ที่ได้อ่านข่าวหลงเชื่อจึงไปติดต่อและมอบเงินให้จำเลยกับพวก การกระทำของจำเลยกับพวกสำหรับผู้เสียหายที่ ๒ จึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามจำเลยฎีกาประการต่อไปว่า การกระทำของจำเลยเป็นความผิดกรรมเดียวหรือไม่ เห็นว่า ความผิดฐานฉ้อโกงผู้เสียหายที่ ๑ ที่ ๓ ถึงที่ ๗ และความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนต่อผู้เสียหายที่ ๒ นั้น เป็นการกระทำต่างวันเวลาและต่างบุคคลกัน เป็นความผิดหลายกรรมตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ มิใช่ความผิดกรรมเดียว (ฎ.๑๓๕/๒๕๔๗)

- การกระทำความผิดฐานหลอกลวงหรือฉ้อโกงผู้เสียหายทั้งสิบและประชาชน โดยสภาพแห่งการกระทำเป็นการกระทำต่อบุคคลหลายคนซึ่งอาจกระทำต่อบุคคลเหล่านั้นต่างวาระกันได้ แต่ที่จะเป็นความผิดกรรมเดียวหรือหลายกรรมสำหรับความผิดฐานนี้ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำที่มีเจตนามุ่งกระทำเพื่อให้เกิดผลต่อผู้เสียหายหรือประชาชนเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง มิได้พิจารณาจากจำนวนของผู้เสียหายหรือประชาชนที่ถูกหลอกลวงแต่ละคนเพียงอย่างเดียว เมื่อข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่าจำเลยทั้งสองหลอกลวงกู้ยืมเงินผู้เสียหายทั้งสิบเป็นคนละวันเวลาและในสถานที่ต่างกัน จะถือว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิด ๑๐ กระทง หาได้ไม่ แต่การที่จำเลยทั้งสองหลอกลวงกู้ยืมเงินผู้เสียหายที่ ๑ ที่ ๔ ที่ ๖ และที่ ๗ กลุ่มหนึ่ง จากนั้นได้แบ่งแยกหน้าที่กันทำในลักษณะเดียวกันโดยจำเลยที่ ๑ หลอกลวงกู้ยืมเงินผู้เสียหายที่ ๒ ที่ ๕ และนาง ม. กลุ่มหนึ่ง และจำเลยที่ ๒ หลอกลวงกู้ยืมเงินผู้เสียหายที่ ๓ ที่ ๘ ที่ ๙ ที่ ๑๐ นาย ล. นางสาว ข. และนาย ช. อีกกลุ่มหนึ่ง เห็นได้ชัดว่าจำเลยทั้งสองได้กระทำการหลอกลวงผู้เสียหายและประชาชนต่างกลุ่มต่างเวลาและสถานที่กันโดยเจตนาให้เกิดผลต่อผู้เสียหายและประชาชนแต่ละกลุ่มแยกต่างหากจากกัน การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นความผิดหลายกรรมรวม ๓ กระทง (ฎ.๕๗๙/๒๕๔๙)

- พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ผู้ใดโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชน หรือกระทำได้ด้วยประการใด ๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปว่าในการกู้ยืมเงิน ตนหรือบุคคลใดจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้ตามพฤติการณ์แห่งการกู้ยืมเงิน ในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้โดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าตนหรือบุคคลนั้นจะนำเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินรายนั้นหรือรายอื่นมาจ่ายหมุนเวียนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน หรือโดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าตนหรือบุคคลนั้นไม่สามารถประกอบกิจการใด ๆ โดยชอบด้วยกฎหมายที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายในอัตรานั้นได้ และในการนั้นเป็น

เหตุให้ตนหรือบุคคลใดได้กู้ยืมเงินไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน" การโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชนหรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไป อันจะทำให้เป็นความผิดสำเร็จฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ไม่จำเป็นที่จำเลยทั้งสองจะต้องกระทำการดังกล่าวต่อผู้เสียหายแต่ละคนด้วยตนเองทุกครั้งเป็นคราว ๆ ไป เพียงแต่จำเลยทั้งสองแสดงข้อความดังกล่าวให้ปรากฏแก่ผู้เสียหายแม้เพียงบางคน แล้วเป็นผลให้ประชาชนหลงเชื่อนำเงินมาให้จำเลยทั้งสองกู้ยืม ก็ถือว่าเป็นการกระทำความผิดแล้ว ข้อสำคัญที่ทำให้ความผิดสำเร็จอยู่ที่ในการนั้นเป็นเหตุให้ตนหรือบุคคลใดได้เงินกู้ยืมไปจากผู้ถูกลอกหลวง ทั้งการกระทำดังกล่าวโดยสภาพเป็นการกระทำต่อบุคคลหลายคน จึงอาจกระทำต่อบุคคลเหล่านั้นต่างวาระกันได้ การกระทำที่จะเป็นความผิดกรรมเดียวหรือหลายกรรมย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำที่มีเจตนามุ่งกระทำเพื่อให้เกิดผลต่อบุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปหรือประชาชนเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง มิได้พิจารณาจากองค์ประกอบความผิดที่ต้องกระทำต่อบุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปเพียงอย่างเดียวเป็นเครื่องชี้เจตนาของผู้กระทำเมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่า จำเลยทั้งสองกู้ยืมเงินจากโจทก์ร่วมทั้งสิบเจ็ด ผู้เสียหายที่ ๑๑ และที่ ๑๔ คนละวันเวลาและในสถานที่แตกต่างกัน โดยเจตนาให้เกิดผลต่อโจทก์ร่วมและผู้เสียหายแยกต่างหากจากกัน ดังนั้น การกระทำของจำเลยทั้งสองแต่ละครั้งถือว่าเป็นความผิดสำเร็จสำหรับโจทก์ร่วมและผู้เสียหายแต่ละคนแล้ว จึงเป็นความผิดหลายกรรมตามจำนวนโจทก์ร่วมและผู้เสียหายที่จำเลยทั้งสองร่วมกันหลอกหลวง (ฎ.๘๘๗๐/๒๕๕๓)

- จำเลยหลอกหลวงว่าน้ำที่พุขึ้นนั้นเจ้าแม่สำโรงบันดาลให้มีขึ้นและว่าน้ำพุขึ้นศักดิ์สิทธิ์ใช้เป็นยารักษาโรคร้ายไข้เจ็บได้ประชาชนคนดูหลงเชื่อได้เอาน้ำนั้นไปใช้กินและทารักษาโรค แต่ไม่หายเพราะเป็นน้ำธรรมดาในลำคลองนั่นเองและได้ให้เงินแก่จำเลยรวมประมาณหมื่นบาทโดยหลงเชื่อว่าเป็นของเจ้าแม่สำโรงรักษาโรคได้ แต่ความจริงนั้น จำเลยที่ ๑ เอาเท้าพุน้ำในคลองทำให้น้ำผุดขึ้นมาเอง ไม่เกี่ยวแก่เจ้าแม่อะไรเลย จำเลยที่ ๒ ได้ร่วมกระทำผิดด้วยโดยอ้างว่าน้ำพุขึ้นเจ้าแม่สำโรงบันดาลให้เกิดขึ้นเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์รักษาโรคร้ายไข้เจ็บได้ซึ่งเป็นการปกปิดความจริงและแสดงข้อความเท็จถือว่าจำเลยทั้งสองสมคบกันและมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๔๓ ข้อที่จำเลยฎีกาว่าโจทก์ไม่ได้อ้าง มาตรา ๓๔๑, ๓๔๒ อันเป็นแม่บทสำคัญในความผิดฐานฉ้อโกงนั้น ศาลฎีกาเห็นว่า มาตรา ๓๔๓ ได้อ้างถึงมาตรา ๓๔๑, ๓๔๒ อยู่แล้วและก็ได้บรรยายไว้ในฟ้องชัดแจ้งแล้วว่าจำเลยหลอกหลวงประชาชน จึงเท่ากับอ้างโดยปริยายแล้ว (ฎ.๕๕๗/๒๕๐๒)

- โจทก์บรรยายฟ้องว่า ระหว่างต้นเดือนธันวาคม ๒๕๔๑ ถึงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ เวลากลางวันวันเดือนปีใดไม่ปรากฏชัด จำเลยโดยทุจริตหลอกหลวงประชาชนด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ โดยจำเลยทำอุบายทำพิธีกรรมนำโองทำนมนต์มาตั้งพร้อมจัดทำรูปเทียน สายสิญจน์ และหนังสือคัมภีร์อัลกุรอานมาวางไว้ทำพิธีสวดมนต์ภาษาอิสลามทำนมนต์แล้วนำมาพรมบนศีรษะให้แก่ผู้เสียหายทั้งแปดและพูดหลอกหลวงผู้เสียหายทั้งแปดว่าจะต้องใช้เงินไปซื้อแพะนำมาบวงสรวงเทพเจ้าเพื่อทำการสะเดาะเคราะห์และจะทำให้ผู้เสียหายทั้งแปดร่ำรวย ความจริงจำเลยไม่สามารถทำให้ผู้เสียหายทั้งแปดเกิดความร่ำรวยได้ ด้วยการหลอกหลวงแสดงข้อความอันเป็นเท็จดังกล่าวต่อผู้เสียหายที่ ๑ ถึงที่ ๘ ซึ่งเป็นประชาชน เป็นเหตุให้จำเลยได้รับเงินไปจากผู้เสียหายทั้งแปดตามจำนวนเงินที่ผู้เสียหายแต่ละรายได้เสียให้แก่จำเลยไปตามที่โจทก์ได้บรรยายไว้ในฟ้องแล้ว และจำเลยได้นำเงินที่ได้รับจากผู้เสียหายทั้งแปดไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว เห็นว่า โจทก์ได้บรรยายฟ้องโดยชัดแจ้งแล้วถึงวันเวลาที่จำเลยกระทำความผิด การกระทำที่จำเลยหลอกหลวงผู้เสียหายทั้งแปดโดยทุจริตและโดยการหลอกหลวงนั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินของผู้เสียหายทั้งแปดซึ่งเป็นประชาชนผู้ถูกลอกหลวง ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับวันเวลาที่จำเลยกระทำความผิดต่อผู้เสียหายแต่ละคน จำเลยหลอกหลวงผู้เสียหายคนใดเมื่อวันเดือนปีใดและหลอกหลวงผู้เสียหายแต่ละคนกี่ครั้ง หรือได้เงินจากผู้เสียหายแต่ละรายครั้งละเท่าใด